

EU-borgerpanel om madspild

Endelig rapport

#FoodWasteEU

Redaktionen afsluttet i juli 2023

Dette dokument er ikke udtryk for Europa-Kommissionens officielle holdning.

Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023

© Den Europæiske Union, 2023

Politikken for videreanvendelse af Europa-Kommissionens dokumenter gennemføres i henhold til Kommissionens afgørelse 2011/833/EU af 12. december 2011 om videreanvendelse af Kommissionens dokumenter (EUT L 330 af 14.12.2011, s. 39). Medmindre andet er angivet, er videreanvendelse af dette dokument tilladt under en Creative Commons Kreditering 4.0 International (CC BY 4.0)-licens (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Det betyder, at videreanvendelse er tilladt, med passende kildeangivelse og angivelse af eventuelle ændringer.

Alle billeder: © Den Europæiske Union.

Print ISBN 978-92-68-06502-0

doi:10.2775/512526

NA-09-23-364-DA-C

PDF ISBN 978-92-68-06485-6

doi:10.2775/389161

NA-09-23-364-DA-N

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Indledning	2
2. De vigtigste karakteristika ved EU-borgerpanelet om madspild	5
2.1. Tilfældig udvælgelse og panelets demografiske sammensætning.....	6
2.2. Styringskomité.....	10
2.3. Videnudvalg.....	11
2.4. Center for viden og information.....	12
2.5. Oplægsholdere.....	12
2.6. Moderatorer.....	14
2.7. Facilitatorer.....	14
2.8. Observatører.....	15
3. Metodologisk ramme og individuelle samlinger	16
3.1. Metodologisk ramme.....	17
3.2. Samling 1: Proces og resultater.....	18
3.3. Samling 2: Proces og resultater.....	23
3.4. Samling 3: Proces og resultater.....	27
4. De næste skridt	34
Bilag: Fuldstændige anbefalinger	37
Emneblok I — Samarbejde i fødevareværdikæden: Fra jord til bord.....	38
Emneblok II — Fødevarevirksomhedsinitiativer.....	43
Emneblok III — Støtte til ændringer i forbrugernes adfærd.....	47

1. Indledning

Europa-Kommissionen afholdt tre europæiske borgerpaneler i 2023, hvoraf det ene vedrørte madspild. Hvert af panelerne samlede op til 150 tilfældigt udvalgte borgere fra alle 27 EU-medlemsstater for at drøfte og fremsætte anbefalinger forud for centrale forslag fra Kommissionen. Panelerne lever op til det tilsagn, der blev givet i meddelelsen af 17. juni 2022, »Konference om Europas fremtid: Fra vision til konkret handling«⁽¹⁾ og af kommissionsformand Ursula von der Leyen i talen om Unionens tilstand 2022. EU-borgerpanelet om madspild var det første panelmøde, der blev afholdt med tre samlinger den 16.-18. december 2022, den 20.-22. januar og den 10.-12. februar 2023.

Reduktion af madspild skal ske i større omfang og hurtigere, hvis EU og dets medlemsstater skal opfylde deres tilsagn i forhold til FN's mål for bæredygtig udvikling⁽²⁾. Dette er afgørende, ikke kun i lyset af den voksende verdensbefolkning og de udfordringer, dette indebærer for fødevarerens sikkerhed, men også for at afbøde miljø- og klimavirkningerne af vores fødevarerensystem. I anerkendelse af vigtigheden af reduktion af madspild i Europa har EU integreret dette mål i sin »jord til bord-strategi« fra 2020 for et fair, sundt og miljøvenligt fødevarerensystem. I overensstemmelse med denne strategi vedtog Kommissionen den 5. juli 2023 et [lovgivningsforslag](#)⁽³⁾, der fastsætter juridisk bindende mål for reduktion af madspild, som medlemsstaterne skal opfylde inden udgangen af 2030. De vil opfordre alle EU-medlemsstater til at træffe ambitiøse foranstaltninger med henblik på reduktion af madspild på deres respektive områder.

Da husholdninger tegner sig for over halvdelen af det madspild, der genereres i EU, kan borgerne være

vigtige aktører i håndteringen af problemet. Det er nødvendigt at træffe foranstaltninger for at reducere madspild på alle niveauer i fødevarerforsyningskæden — fra primærproduktion og fremstilling af fødevarer til detailhandel, fødevarer tjenester og forbrug — men de store mængder, der genereres på forbrugsniveau, fremhæver relevansen af borgernes indsigter og anbefalinger. I den forbindelse blev deltagerne i dette første EU-borgerpanel opfordret til at udarbejde en liste over anbefalinger til, hvordan man kan intensivere indsatsen for at reducere madspild i EU. Disse anbefalinger vil derefter indgå i Kommissionens overordnede arbejdsprogram vedrørende forebyggelse af madspild og blive taget i betragtning ved udarbejdelsen af det kommende lovgivningsforslag. Panelets anbefalinger forventes også at tjene som rettesnor for at hjælpe EU-medlemsstaterne med at nå målene for reduktion af madspild, som fastsat i det reviderede affaldsrammedirektiv, inden 2030.

Panelet gav udtryk for borgernes synspunkter om de foranstaltninger, der bør træffes af EU-medlemsstaterne, aktører i fødevarerforsyningskæden, borgere og andre private og offentlige interessenter for at fremskynde reduktionen af madspild og nå de mål, der skal fastsættes på EU-plan. Med afsæt i informationsmateriale, input fra eksperter samt debatter i arbejdsgrupper og plenum identificerede og prioriterede deltagerne i borgerpanelet om madspild spørgsmål af relevans for Kommissionens nye politiske forslag. Panelets input og output er sammenfattet i denne rapport, herunder bilaget hertil. Denne rapport sammenfatter de vigtigste elementer af EU-borgerpanelet om madspild og beskriver dets metodologiske ramme, måden, hvorpå debatterne blev ledet, resultaterne af de tre samlinger samt de næste skridt.

(¹) Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget konference om Europas fremtid: Fra vision til konkret handling COM(2022) 404 final (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=celex%3A52022DC0404>).

(²) Ifølge delmål 12.3 for bæredygtig udvikling skal det globale madspild på detail- og forbrugerniveau pr. indbygger halveres, og fødevarer tab i produktions- og forsyningskæder reduceres, inden 2030.

(³) Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2008/98/EC on waste, COM(2023)420 final (https://environment.ec.europa.eu/system/files/2023-07/Proposal%20for%20a%20DIRECTIVE%20OF%20THE%20EUROPEAN%20PARLIAMENT%20AND%20OF%20THE%20COUNCIL%20amending%20Directive%20200898EC%20on%20waste%20COM_2023_420.pdf).

European Citizens Panel
food waste
Have Your Say

2. De vigtigste karakteristika ved EU-borgerpanelet om madspild

2.1. TILFÆLDIG UDVÆLGELSE OG PANELETS DEMOGRAFISKE SAMMENSÆTNING

Deltagerne i borgerpanelet blev rekrutteret ved tilfældig udvælgelse, da dette er en retfærdig, konsekvent og pålidelig tilgang til udvælgelse af enkeltpersoner til sådanne deltagelsesprocesser. Korrekt anvendelse af tilfældig udvælgelse kan øge diversiteten og den repræsentative fordeling. Rekrutteringen blev foretaget af Kantar Public med støtte fra 27 nationale rekrutteringsbureauer. I de fleste lande blev deltagerne rekrutteret telefonisk (CATI) ved hjælp af Random Digital Dialling (RDD). I nogle andre lande blev der imidlertid anvendt metoder i form af personlige møder (CAPI) eller tilfældig udvælgelse i form af et sandsynlighedsbaseret onlinepanel (kun Luxembourg). Den gennemsnitlige grad af accept varierede fra land til land, men lå i gennemsnit på 4,5 %.

Tablet 1 giver et overblik over det ønskede antal borgerpaneldeltagere i alle EU-medlemsstaterne (landekvoter) samt det faktiske antal og landefordelingen af deltagere pr. samling. Målet var at sikre et niveau for EU-medlemsstaternes repræsentation, der står i forhold til størrelsen af deres befolkning, dog med minimum to borgere pr. land ⁽⁴⁾. Med andre ord blev der fastsat høje mål for lande med en stor befolkning som f.eks. Tyskland (19 borgere), mens to borgere fra henholdsvis Malta og Luxembourg blev indbudt. Generelt var der et godt fremmøde, hvilket stort set afspejlede de fastsatte mål. For 23 af de 27 EU-medlemsstater blev deltagelsesmålene nået. Samlet set deltog 148 borgere ud af de 150 måldeltagere i mindst én af samlingerne.

⁽⁴⁾ Landekvoterne blev genereret gennem degressiv proportionalitet, som også anvendes til at beregne antallet af pladser pr. medlemsstat i Europa-Parlamentet.

Tabel 1: Panelets demografiske sammensætning

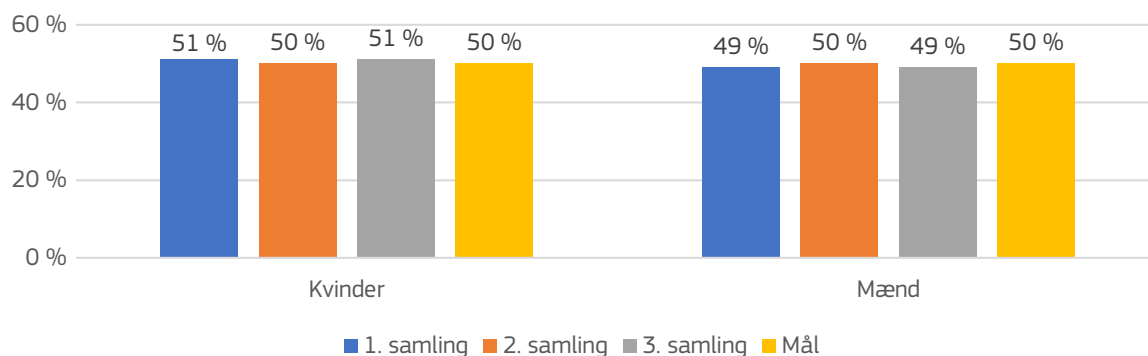
LAND	MÅDELTAGERE	FAKTISKE DELTAGERE		
		1. samling	2. samling	3. samling
Belgien	5	4	5	4
Bulgarien	4	4	4	4
Tjekkiet	5	5	5	5
Danmark	3	3	3	3
Tyskland	19	17	18	16
Estland	2	2	2	2
Irland	3	3	3	3
Grækenland	5	5	5	5
Spanien	12	12	13	13
Frankrig	15	16	16	16
Kroatien	2	2	2	2
Italien	15	13	13	12
Cypern	2	2	2	2
Letland	2	2	2	2
Litauen	2	2	2	2
Luxembourg	2	2	2	2
Ungarn	5	2	2	2
Malta	2	2	2	2
Nederlandene	6	6	6	6
Østrig	4	4	4	4
Polen	10	10	12	11
Portugal	5	5	5	5
Rumænien	7	7	7	7
Slovenien	2	2	2	2
Slovakiet	3	3	3	3
Finland	3	3	3	3
Sverige	5	4	4	4
I ALT	150	142	147	142

For at sikre at panelet i videst muligt omfang afspejlede mangfoldigheden i EU's befolkning, blev der fastsat målkvoter for deltagerne i overensstemmelse med de sociodemografiske karakteristika i figur 1 (de faktiske andele af deltagere henviser til de 148 borgere, der

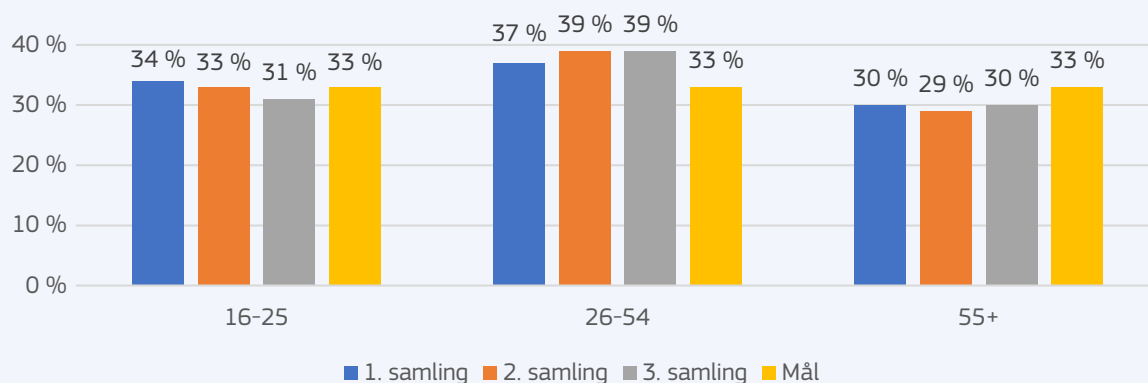
deltog i mindst én af samlingerne). En enkelt undtagelse var valget om at have en overrepræsentation af unge ved at rekruttere en tredjedel af panelet fra kategorien i alderen 16-25, selv om denne kategori tegner sig for mindre end 33 % af den europæiske befolkning ⁽⁵⁾.

Figur 1: Fordeling af deltagere på baggrund af køn, alder bopæl og uddannelsesniveau

Kønsfordeling på tværs af samlinger

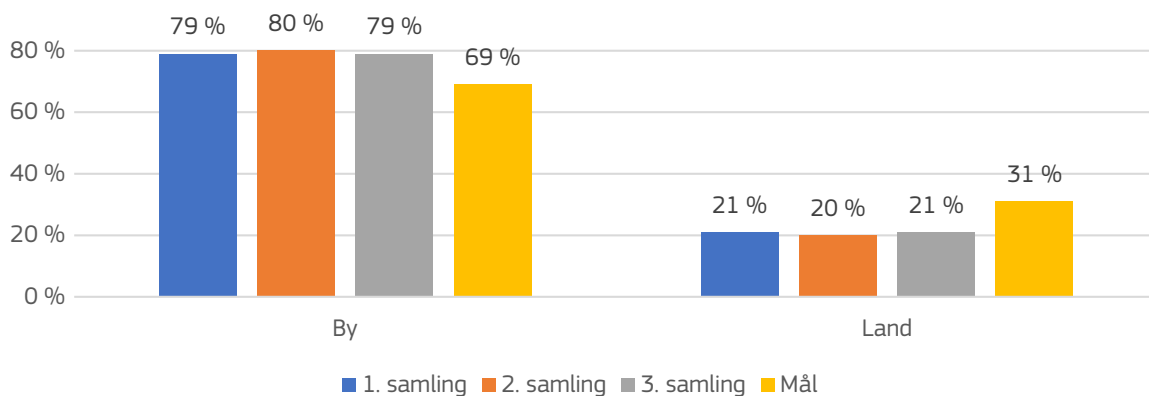

Aldersfordeling på tværs af samlinger

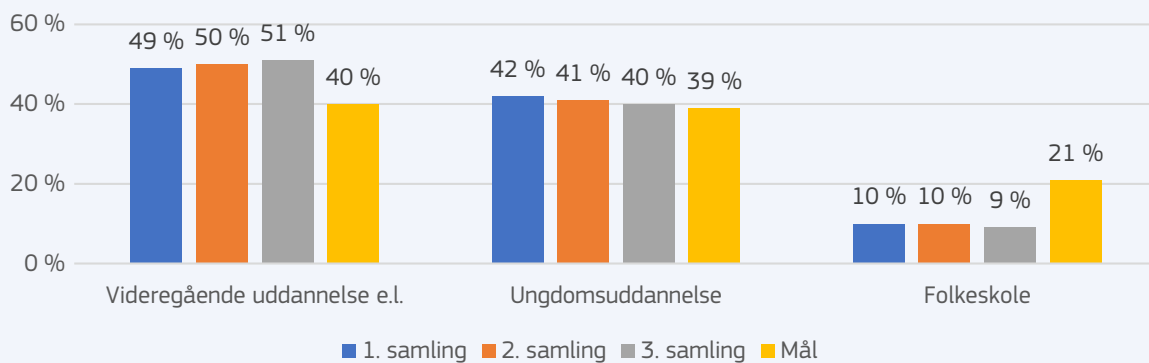

⁽⁵⁾ Ifølge Eurostat tegner denne aldersgruppe sig for 10,6 % af EU's befolkning ([Eurostat, 2022](#)).

Fordeling af deltagere på baggrund af bopæl

Fordeling af deltagere på baggrund af uddannelsesniveau

2.2. STYRINGSKOMITÉ

Styringskomitéen udformede, afholdt og gennemførte EU-borgerpanelet om madspild. Den mødtes en gang om ugen for at træffe beslutninger om koncepter og organisatoriske anliggender, herunder metode, logistik og budgetrelaterede spørgsmål. Komitéen bestod af repræsentanter for Europa-Kommissionen og kontrahenter. Fra Europa-Kommissionens side bidrog to generaldirektorater (GD) til styringskomitéens arbejde: GD for Sundhed og Fødevarer (GD SANTE), der er ansvarligt for initiativer vedrørende madspild, herunder udarbejdelse af lovgivningsforslaget, der fastsætter mål for reduktion af madspild, som medlemsstaterne skal nå, og Generaldirektoratet for Kommunikation (GD COMM), der er ansvarligt for den nye fase i borgernes engagement og mere specifikt ansvarligt for metoden og afholdelse af de europæiske borgerpaneler.

Kontrahenterne samarbejdede om at udforme og gennemføre denne nye generation af europæiske borgerpaneler. Rekrutteringen af borgere blev foretaget af Kantar Public. VO Europe og MCI var ansvarlige for kommunikation med og bistand til borgerne samt for

alt det organisatoriske i forbindelse med de tre samlinger. Derudover samlede et internationalt Deliberation Team bestående af ifok (Tyskland), Missions Publiques (Frankrig), Teknologirådet (Danmark) og Deliberativa (Spanien) eksperter til at udforme og facilitere drøftelsesprocessen. Deliberationsteamets partnere samlede deres knowhow med henblik på at konceptualisere den overordnede deltagelsesproces og metodologien for hver samling sammen med GD COMM. Deliberationsteamet var ansvarligt for at udarbejde en kort generel beskrivelse af panelets kompetenceområde, sammen med GD SANTE og GD COMM og for at nedsætte et rådgivende videnuvalg. Desuden rekrutterede og briefede det med støtte fra GD SANTE og videnuvalget oplægsholdere, som hjalp borgerne med at forstå komplekse spørgsmål og besvare borgernes spørgsmål på de tre samlinger. Det koordinerede også kommunikationen med borgerne og støtteamet på stedet, varetog moderationen og faciliterede gruppearbejdet og førte tilsyn med rapporteringen om resultaterne.

2.3. VIDENUDVALG

Inddragelsen af et videnuvalg bestående af eksperter inden for forebyggelse af madspild har styrket drøftelsesprocessens integritet ved at garantere kvaliteten, objektiviteten, mangfoldigheden og forståeligheden af de oplysninger, der gives til borgerne. Videnuvalgets rolle var at tilvejebringe og videregive viden og ekspertise for at skabe lige vilkår for alle deltagere og facilitere drøftelserne mellem dem. Dette blev gjort ved at udarbejde et informationskit, der blev uddelt til borgerne forud for den første samling. Det faktuelle politiske input blev udarbejdet i tæt samarbejde med styringskomitéen.

Videnuvalget bistod også Deliberation-teamet med at afsløre svage signaler (f.eks. manglende debat) og blinde vinkler i forhold til borgernes drøftelser (f.eks. eventuelle overlap mellem idéer og eksisterende EU-initiativer og/eller områder, hvor den foreslåede indsats ikke nødvendigvis var understøttet af dokumentation). De deltog også i faktatjek og besvarede borgernes spørgsmål under og efter samlingerne med støtte fra et center for viden og information, der også omfattede andre eksperter fra Kommissionen. Desuden støttede de Deliberation-teamet i dets bestræbelser på at samle borgernes resultater i hovedkategorier af foranstaltninger med afsæt i deres viden om og erfaring med forebyggelse af madspild.

Videnuvalget bestod af fem medlemmer udvalgt af styringskomitéen ud fra følgende kriterier: ekspertise, der dækker en bred vifte af videnområder, bred anerkendelse af knowhow og erfaring på området, både blandt interessenter og kolleger evne til at forstå, anerkende og formidle forskellige synspunkter om emnet, herunder eventuelle afvejsninger mangfoldighed med hensyn til køn, nationalitet og tilhørsforhold. Desuden gav en repræsentant for GD SANTE indsigt i EU's politik.

Medlemmerne af videnuvalget bestod af:

- Laura Fernández Celemín, det europæiske råd for fødevareoplysning
- Betty Chang, det europæiske råd for fødevareoplysning
- Anne-Laure Gassin, Europa-Kommissionen, Generaldirektoratet for Sundhed og Fødevarer
- Gyula Kasza, universitetet i veterinærmedicin i Budapest, Ungarn
- Maiwenn L'Hoir, ministeriet for landbrug, fødevarer og skovbrug, Frankrig
- Toine Timmermans, Wageningen Universitet & Forskningsinstitution, Nederlandene.

2.4. CENTER FOR VIDEN OG INFORMATION

Der blev oprettet et center for viden og information til at besvare spørgsmål og anmodninger om præcisering fra borgerne under deres drøftelser. Center for viden og information bestod af eksperter fra GD COMM, GD SANTE og Kommissionens andre generaldirektorater, som blev bedt om at komme med svar inden for deres respektive politikområder, samt medlemmer af

videnudvalget. I løbet af de tre samlinger i borgerpanelet om madspild kom center for viden og information med skriftlige svar på over 100 spørgsmål fra borgerne. På den 3. samling kom medlemmerne af center for viden og information med korte indlæg i de 12 arbejdsgrupper for at afklare eventuelle udestående spørgsmål, inden borgerne formulerede deres endelige anbefalinger.

2.5. OPLÆGSHOLDERE

Ud over medlemmerne af videnudvalget blev flere interessenter og eksperter opfordret til at fremlægge forskellige holdninger og erfaringer med hensyn til reduktion af madspild og til at besvare spørgsmål fra borgerne. Oplægsholderne kom med eksempler på effektive tiltag til reduktion af madspild og redegjorde for, hvilke aktører der skal inddrages. De gav oplysninger om virkningerne af foranstaltninger til reduktion af madspild på miljøet, økonomien og samfundet. De drøftede også betydningen af at inddrage flere aktører

for at opnå forandring og de forholdsregler, der skal træffes for at minimere eventuelle negative virkninger (f.eks. bør forebyggelse af madspild ikke underminere fødevarerens sikkerhed). Videnudvalget sikrede, at den information, der blev fremlagt for borgerne, var afbalanceret, passende og tilstrækkelig repræsentativ for de vigtigste holdninger blandt politiske beslutningstagere og interessenter i EU. Tabel 2 indeholder en liste over de oplægsholdere, der tog ordet under samlingerne.

Tabel 2: Oplægsholdere

1. SAMLING	
Indledende bemærkninger	Dubravka Šuica , næstformand med ansvar for demokrati og demografi, Europa-Kommissionen
	Stella Kyriakides , Kommissær med ansvar for sundhed og fødevarerikkerhed, Europa-Kommissionen
	Pia Ahrenkilde Hansen , Generaldirektør, Generaldirektoratet for Kommunikation Europa-Kommission
Europa-Kommissionens eksperter	Gaëtane Ricard-Nihoul , vicekontorchef, enheden for borgerdialog, Generaldirektoratet for Kommunikation, Europa-Kommissionen
	Anne-Laure Gassin , teamleder i enheden »Jord til bord-strategien«, Generaldirektoratet for Sundhed og Fødevarerikkerhed, Europa-Kommissionen
Eksterne eksperter og fagfolk	Toine Timmermans , programleder for bæredygtige fødevarerikæder ved Wageningen Universitet
	Victor De Meester , miljøkoordinator ved Colruyt Group
	Betty Chang , forskningsleder ved det europæiske råd for fødevareroplysning.
	Thomas Candéal , projektleder hos The International Food Waste Coalition
	Maïwenn L'Hoir , projektleder for bekæmpelse af madspild og fødevarerikkerhed — bæredygtige fødevarer, ministeriet for landbrug og fødevarerikkerhed, Frankrig
	Gyula Kasza , koordinator for Maradék Nélkül (projekt Wasteless), Ungarns nationale program til forebyggelse af madspild, lektor ved universitetet i veterinærmedicin i Ungarn
	Bruno Menne , ledende politisk rådgiver for fødevarerikkerhed, forbrugeroplysning, dyreernæring og foder, kvalitetssikring ved COPA COGECA
Angela Frigo , generalsekretær for European Food Banks Federation	
Afsluttende bemærkninger	Richard Kühnel , Direktør, Repræsentation & Kommunikation i medlemsstaterne, Generaldirektoratet for Kommunikation, Europa-Kommissionen
2. SAMLING	
Indledende bemærkninger	Anne-Laure Gassin , Teamleder, Enheden for jord til bord-strategi, Generaldirektoratet for sundhed og fødevarerikkerhed, Europa-Kommissionen
Emneblok 1: »Samarbejde i fødevarerikkerheds-kæden: jord til bord«	Toine Timmermans , programleder for bæredygtige fødevarerikæder ved Wageningen Universitet
	Dorothee Briau mont , administrerende direktør, SOLAAL
	Francisca Feiteira , fødevarerikkerhedspolitisk medarbejder, Slow Food
Emneblok 2: »Fødevarerikkerhedsinitiativer«	Fabien Santini , vicekontorchef — Forvaltning af landbrugsfødevarerikkerhederne, Generaldirektoratet for Landbrug og Udvikling af Landdistrikter, Europa-Kommissionen
	Ahmed Soliman , direktør for kvalitet i design, Danone
	Marine Thizon , leder af offentlige anliggender, HOTREC
	Fabrizio Fabbri , direktør for fødevarerikkerhedsbæredygtighed, Euro Coop
Emneblok 3: »Støtte til ændring af forbrugeradfærd«	Eduardo Montero Mansilla , fødevarerikkerhedsmedarbejder, La Federación de Consumidores y Usuarios CECU
	Erica van Herpen , lektor ved Marketing and Consumer Behavior Group, Wageningen Universitet
	Odile Le Bolloch , Environmental Scientist, Environmental Protection Agency, Irland
	João Toledo , national ekspert i landbrugsfødevarerikkerhedsproduktionsorganisationen, landbrugsministeriet, Portugal

3. SAMLING	
Tværgående emner	Toine Timmermans , programleder for bæredygtige fødevarer ved Wageningen Universitet
	Anja De Cunto , teamleder for fødevarer i EUROCITIES
	Maïwenn L'Hoir , projektleder for bekæmpelse af madspild og fødevarerisikkerhed – bæredygtige fødevarer, ministeriet for landbrug og fødevarerisikkerhed, Frankrig
Emneblok 1: »Samarbejde i fødevarerisikkerhedsinitiativ: jord til bord«	Angela Frigo , generalsekretær for European Food Banks Federation, (FEBA)
	Eva Sali , politisk rådgiver, fødevarerisikkerhed, Copa Cogeca
	Luc Lignon , direktør for afdelingen for fødevarerisikkerhedspolitik, Montpellier, Frankrig
Emneblok 2: »Fødevarerisikkerhedsinitiativ«	Els Bedert , direktør, Produktpolitik & bæredygtighed, EuroCommerce
	Timothy John Hobley , lektor ved Danmarks Tekniske Universitet, Fødevarerisikkerhedsinstitutet
	Minna Huttunen , ministerrådgiver i landbrugs- og skovbrugsministeriet, Finland
Emneblok 3: »Støtte til ændring af forbrugeradfærd«	Gyula Kasza , koordinator for Maradék Nékül (projekt Wasteless), Ungarns nationale program til forebyggelse af madspild, lektor ved universitetet i veterinærmedicin i Ungarn
	Camille Perrin , ledende fødevarerisikkerhedspolitik medarbejder ved Den Europæiske Forbrugerorganisation (BEUC)
	Marjolijn Schrijnen , ledende projektleder, Nederlandenes ernæringscenter
Afsluttende bemærkninger	Colin Scicluna , Kabinetschef for næstformanden med ansvar for demokrati og demografi, Europa-Kommissionen
	Sandra Gallina , Generaldirektør, Generaldirektoratet for Sundhed og Fødevarerisikkerhed, Europa-Kommissionen
	Pia Ahrenkilde Hansen , Generaldirektør, Generaldirektoratet for Kommunikation, Europa-Kommissionen

2.6. MODERATORER

To moderatorer styrede borgerne gennem alle tre samlinger og ledte diskussionerne i plenum. De kom med oplysninger om panelets overordnede mål og metoden for de enkelte samlinger samt om organisatoriske aspekter. Moderatorerne ledte også debatterne mellem eksperterne blandt oplægsholderne, sikrede, at viden blev videregivet på en retfærdig og upartisk måde under drøftelserne, og faciliterede

spørgsmål og svar mellem eksperter og borgere samt interaktion mellem moderatorer og borgere om indhold og proces. Desuden samlede moderatorerne alle resultater i plenum under hver samling. Moderatorerne var:

- Jacob Birkenhäger (*iføk*)
- Kathrine Collin Hagan (*Teknologirådet*)

2.7. FACILITATORER

Borgerne arbejdede i 12 arbejdsgrupper, som hver især blev faciliteret og bistået af to medlemmer fra Deliberation-teamet: en erfaren facilitator og en medhjælper. Facilitatorernes opgave var at lede diskussionerne i arbejdsgrupperne og sikre en jævn arbejdsgang ved at:

- skabe en venlig og gensidig respektfuld stemning for at fremme et afbalanceret bidrag fra alle deltagere

- sikre, at alle borgere blev informeret om den overordnede proces, og styre borgerne igennem gruppearbejdet
- sikre, at målene for arbejdsgruppernes samlinger nås, dvs. facilitere identifikation af konflikter og uenigheder mellem borgerne og fremme debat og konsensus mellem dem
- holde øje med tiden, tage noter og samle resultater af drøftelser i flersprogede og indbyrdes forbundne arbejdsdokumenter

- viderefordre anmodninger fra borgerne i arbejdsgrupperne til støtteamet eller eksperterne, f.eks. ved at indsamle uafklarede bemærkninger eller spørgsmål
- deltage i debriefingmøder med Deliberationsteamet.

De erfarne og professionelle facilitatorer var ansat af ifok, Missions Publiques eller Teknologirådet. Under diskussionerne i arbejdsgrupperne blev de støttet af faciliteringsmedhjælpere, der hovedsagelig bestod af studerende og praktikanter i Bruxelles. Alle facilitatorer og medhjælpere fulgte fælles instrukser i en faciliteringsvejledning og et udrulningsdokument (én pr. samling). De deltog i to særlige briefing- og uddannelsesmøder forud for hver samling.

2.8. OBSERVATØRER

Et begrænset antal observatører fik lov til at følge borgerpanelets arbejde. Målet var at skabe gennemsigtighed og synlighed for dette innovative demokratiske format og samtidig bevare et sikkert rum for de deltagende borgere, hvilket er afgørende for at skabe et pålideligt debatmiljø. Observatører fik lov til at deltage i og følge diskussionerne i plenum og arbejdsgrupperne. Maksimalt tre observatører havde lov til at deltage i hver arbejdsgruppe.

Interne observatører kom også fra de organiserende partnere og institutioner (f.eks. internt personale fra GD COMM, GD SANTE eller andre generaldirektorater og EU-institutioner). Eksterne observatører omfattede forskere (fra universiteter eller tænketanke), civilsamfundsaktører og andre interessenter. Med de berørte borgeres samtykke kunne de eksterne observatører kun gennemføre interview med dem til forskningsformål, hvis det ikke hindrede panelernes arbejde.

3. Metodologisk ramme og individuelle samlinger

3.1. METODOLOGISK RAMME

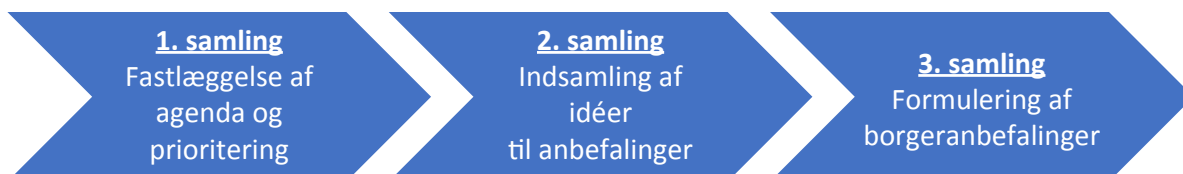
EU-borgerpanelet om madspild omfattede tre samlinger med forskellige mål:

- På den første samling (fysisk i Bruxelles) blev deltagerne introduceret til det foreliggende spørgsmål og fik mulighed for at lære hinanden at kende og opbygge fællesskab og tillid. De modtog indledende ekspertinput og blev derefter bedt om at komme med forslag til og prioritere tilgange, som de syntes lød lovende med hensyn til at håndtere problemet med madspild.
- Den anden samling blev afholdt online og fokuserede på en dybere forståelse af spørgsmålet. Hovedformålet med samlingen var

at tilskynde til udveksling af idéer og perspektiver blandt deltagerne, identificere konsensusområder og uoverensstemmelser og formulere de første idéer til anbefalinger i tre separate emneblokke.

- Den tredje og sidste samling (fysisk i Bruxelles) havde til formål at udforme anbefalingerne med afsæt i de idéer og den viden, der blev indhentet på de første to samlinger, og blev yderligere understøttet af input fra eksperter. Den tredje samling sikrede, at borgerpanelet udarbejdede konkrete anbefalinger, der kan afleveres til Kommissionen og deles med relevante interessenter.

Figur 2: Panelets overordnede metodeflow

I løbet af panelets arbejde var der god tid til at udveksle idéer, både i plenum og gennem gruppearbejde. Samlingerne var opbygget med henblik på at tilskynde til interaktion mellem deltagerne og sikre, at alle blev hørt. Borgerpanelet indbefattede mange forskellige sprog, men borgerne havde mulighed for at tale på deres modersmål, som så blev tolket. Arbejdsgrupperne

var sammensat på en måde, der gav tilstrækkelig geografisk mangfoldighed, hvor hver enkel gruppe bestod af deltagere fra både store og små lande, og som talte højst fem forskellige sprog. Facilitatorerne havde mulighed for at lede drøftelserne på deres modersmål eller på engelsk.

3.2. SAMLING 1: PROCES OG RESULTATER

Den første samling blev afholdt i Bruxelles den 16.-18. december 2022. Målet var at generere idéer og opbygge klynger af de tilgange, som borgerne syntes

lød mest lovende med hensyn til yderligere drøftelser på de kommende samlinger.

Dag 1 (fredag den 16. december 2022)

Figur 3: Næstformand for Europa-Kommissionen Dubravka Šuica byder borgerne velkommen

Den første dag blev borgerne budt velkommen af moderatorerne og repræsentanter fra Europa-Kommissionen: **Dubravka Šuica**, næstformand med ansvar for demokrati og demografi (Europa-Kommissionen), **Stella Kyriakides**, kommissær med ansvar for sundhed og fødevarer sikkerhed og **Pia Ahrenkilde Hansen**, generaldirektør, Generaldirektoratet for Kommunikation. De fremhævede borgerpanelets betydning og EU's rolle

med hensyn til bekæmpelse af madspild. Moderatorerne gennemgik dagsordenen for 1. samling og de næste samlinger for borgerne. Efter nogle øvelser, hvor borgerne kunne lære hinanden lidt at kende, fik de mulighed for at dykke ned i emnet madspild gennem en kort onlineundersøgelse. For yderligere at forberede borgerne på de følgende drøftelser introducerede **Gaëtane Ricard-Nihoul**, vicekontorchef, enheden for borgerdialog (GD COMM) i Europa-Kommissionen, kort

EU's organer samt beslutnings- og lovgivningsprocessen. Derefter introducerede **Anne-Laure Gassin**, teamleder i enheden »Jord til bord-strategien« (GD SANTE) i Europa-Kommissionen emnet madspild i nærmere detaljer. Emnet blev yderligere beskrevet af **Gyula Kasza**, koordinator for Ungarns nationale program til forebyggelse af madspild, og **Toine Timmermans**, programleder for bæredygtige fødevarer ved Wageningen Universitet, med fokus på spørgsmålene »Hvad er udfordringen?« og »Hvad kan vi gøre?«. Desuden fremlagde et panel af forskellige eksperter

og fagfolk fra den offentlige og private sektor (herunder fødevarerforsyningskæden, forskningsverdenen og NGO'er) forskellige perspektiver for forebyggelse af madspild. Gennem en onlineundersøgelse indsendte borgerne løbende spørgsmål, der blev besvaret i løbet af weekenden af eksperter i center for viden og information. På det første panelmøde rejste borgerne over 80 spørgsmål, hvoraf mange gik ud over emnet madspild og fokuserede på fødevarerens funktion mere generelt.

Dag 2 (lørdag den 17. december 2022)

På andendagen blev borgerne inddelt og arbejdede i 12 parallelle arbejdsgrupper bistået af simultantolke og erfarne facilitatorer. Grupperne udarbejdede deres indhold i flersprogede regneark, der var forbundet med andre gruppers regneark. I løbet af dagens første runde blev EU's værdier, fødevarer og madspild drøftet generelt i grupperne. Efterfølgende fokuserede diskussionerne på potentielle løsninger og idéer til reduktion af madspild og prioritering heraf. Hver gruppe udvalgte deres fem bedste idéer og tilgange til reduktion af madspild. Borgerne blev derefter bedt om at forbinde de andre gruppers tilgange med deres egne

idéer og dermed bidrage til klyngen af alle 60 idéer og tilgange, der var blevet prioriteret på forhånd. Hver gruppe fik derefter uddelt en af de tidligere identificerede klynger og blev bedt om at navngive og drøfte klyngerne. Deltagerne supplerede klyngerne med yderligere idéer og begrundede vigtigheden af den enkelte klynge. Målet var at give borgerne en fælles følelse af ejerskab og give alle mulighed for at komme med deres tanker om emnerne. Sidst på dagen blev de færdige klynger automatisk oversat til alle officielle EU-sprog for at give borgerne en version på deres eget sprog.

Dag 3 (søndag den 18. december 2022)

Figur 4: Borgerne prioriterede klynger i et »åbent forum«

På tredjedagen modtog hver enkelt deltager klyngerne på deres respektive sprog i starten af plenarsamlingen. Oplægsholdere fra hver arbejdsgruppe præsenterede klyngerne og begrundelsen for dem. Borgerne blev derefter bedt om at prioritere klyngerne i et »åbent forum« bestående af 10 plakater med klyngerne og deres navne som angivet af arbejdsgrupperne. Borgerne fik hver fem point, som de derefter brugte til at bedømme deres foretrukne klynger på plakaterne.

Efter en kaffepause blev der afholdt en spørgerunde med det formål at besvare åbne og tilbagevendende spørgsmål, som kom frem i løbet af weekenden, samt spontane spørgsmål stillet i plenum. Efterfølgende blev rangordningen af klynger præsenteret sammen med oplysninger til næste samling. Afsluttende bemærkninger og farvel ved **Richard Kühnel**, Generaldirektoratet for Kommunikation (GD COMM) i Europa-Kommissionen.

Tabel 3: Dagsorden for samling 1

Fredag (16. december 2022)	PLENUM
14.00–14.15	Velkomst ved Europa-Kommissionen (Stella Kyriakides, kommissær med ansvar for sundhed og fødevarer sikkerhed, Pia Ahrenkilde Hansen, generaldirektør, og meddelelse fra Dubravka Šuica, næstformand med ansvar for demokrati og demografi)
14.15–15.30	Hvorfor er vi her? Mulighed for at lære hinanden at kende, input om EU's institutioner og lovgivning og borgernes rolle i denne proces
15.30–16.00	<i>Kaffepause</i>
16.00–18.00	Hvad er det, vi taler om? Præsentation af madspild og værdikæden, modererede paneldiskussioner om tiltag til reduktion af madspild med forskellige interessenter og organisatoriske spørgsmål
Lørdag (17. december 2022)	ARBEJDSGRUPPER
09.00–10.30	Hvem er du, og hvad er vigtigt for dig? Mulighed for at lære hinanden at kende, diskutere personlige værdier, udveksling af erfaringer om vaner i forhold til mad(spild)
10.30–11.00	<i>Kaffepause</i>
11.00–13.00	Hvordan kan vi reducere madspild, og hvilke løsninger synes vigtigst? Drøftelse af forskellige tilgange og tiltag, generering af idéer og prioritering
13.00–14.30	<i>Frokostpause</i>
14.30–16.00	Hvilke idéer fra andre grupper ligner vores egne? Sammenkædning med andre arbejdsgruppers tilgange (sammenkobling og klyngedannelse)
16.00–16.30	<i>Kaffepause</i>
16.30–18.00	Hvordan kan vi gøre opmærksom på lignende idéer, og hvorfor er de vigtige for at reducere madspild? Arbejde med klynger af tilgange og opdeling af dem (kategorisering)
Søndag (18. december 2022)	PLENUM
09.00–10.45	Hvilke resultater er arbejdsgrupperne nået frem til? Præsentation af klynger, åbent forum og prioritering af klynger
10.45–11.15	<i>Kaffepause</i>
11.15–13.00	Hvad har vi lært denne weekend, og hvad er der i vente? Svar på centrale spørgsmål, præsentation af prioriterede klynger, overgang til 2. samling, feedback, afsluttende bemærkninger og farvel ved Richard Kühnel, Generaldirektoratet for Kommunikation

DE 10 KLYNGER

Arbejdsgruppernes resultater blev opdelt i 10 klynger af Deliberation-teamet ved hjælp af borgernes formuleringer og idéer. Under det åbne forum blev de prioriteret i følgende rækkefølge:

1. Lokale landbrugere og små producenter: en holdbar løsning på madspild?
2. Læring og oplysning
3. »Taste the Waste«: en kampagne mod madspild
4. Del, ikke spild! / Det betaler sig at dele / En solidaritetsunion for fair adgang til fødevarer for at undgå spild
5. Mærkning: oplysning for mindre spild
6. Portionsstørrelser og brug af rester
7. Initiativer, der skal vedtages af supermarkeder og distributionskæden for at rapportere om madspild og reducere madspild
8. Kvalitet og kvantitet af oplysninger om madspild i hele værdikæden
9. Incitamenter til at reducere virksomhedernes madspild
10. Alle berørte deltageres mulighed for at påvirke EU's fødevarerpolitik.

3.3. SAMLING 2: PROCES OG RESULTATER

Panelets anden samling blev afholdt online den 20.-22. januar 2023. Målene med denne samling var for borgerne at bygge videre på de tilgange, der blev formuleret på den første samling, og at udarbejde de første konkrete idéer til borgernes anbefalinger om at reducere madspild. Efter en iterativ »peer review« gennemgik og byggede borgerne i de 12 arbejdsgrupper videre på hinandens arbejde og fremlagde 24 idéer til reduktion af madspild. Disse idéer udgjorde derefter grundlaget for udviklingen af panelets endelige anbefalinger på den 3. og sidste samling.

For at strukturere arbejdet på samlingen blev de tilgange, der blev indsamlet på den første samling, samlet i tre »emneblokke« af videnudvalget (se også figur 5 nedenfor):

- Emneblok I: »Samarbejde i fødevareræddikæden: jord til bord«
- Emneblok II: »Fødevareræddikædeinitiativer«
- Emneblok III: »Støtte til ændring af forbrugeradfærd«.

Dag 1 (fredag den 20. januar 2023)

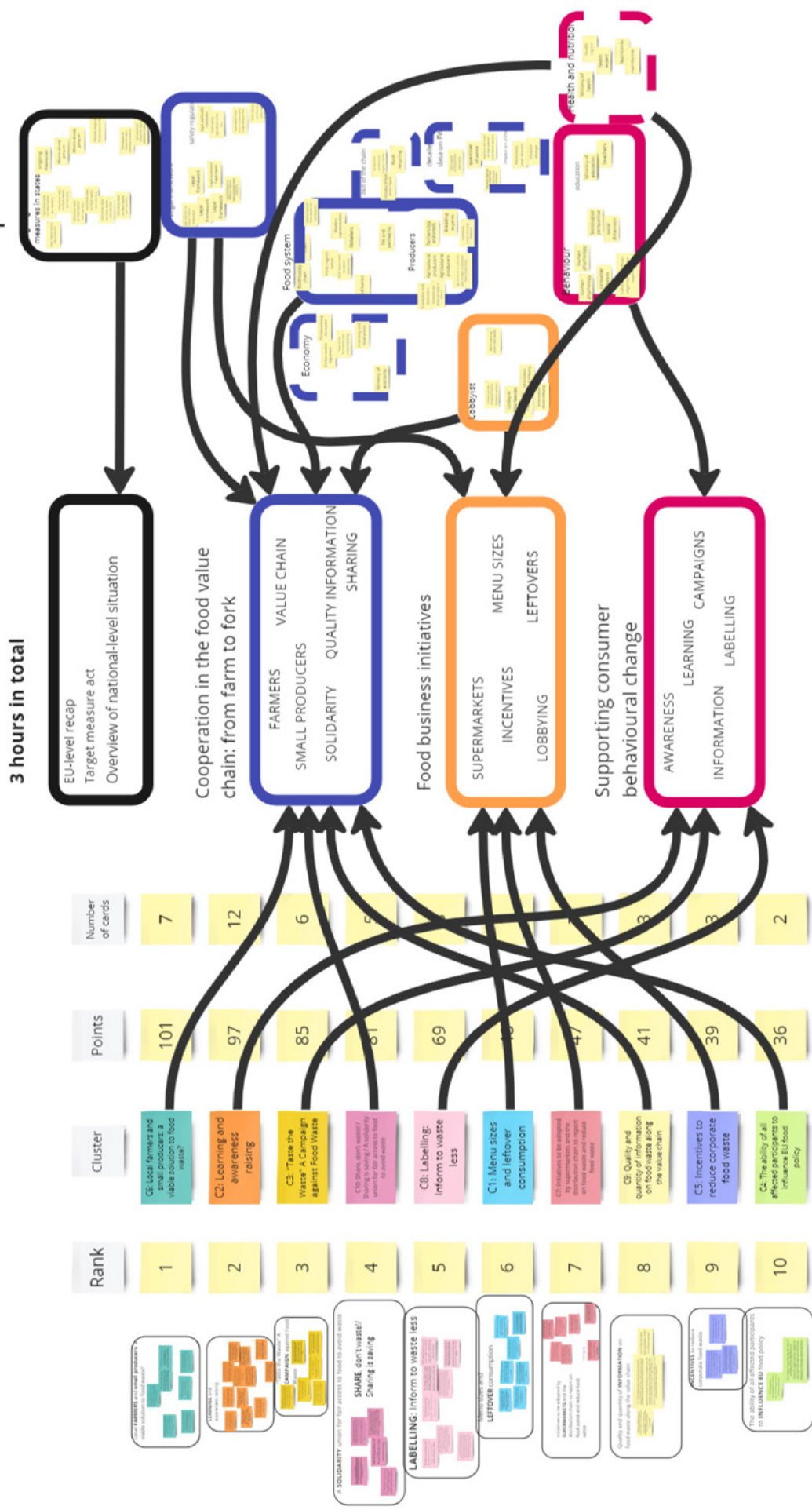
På dag 1 blev borgerne budt velkommen af moderatorer, der opfordrede deltagerne til at dele deres erfaringer med hensyn til deres egen holdning og adfærd i forhold til madspild siden 1. samling (understøttet af interaktive meningsmålinger). Moderatorerne gennemgik derefter kort dagsordenen for 2. samling, inden de gav ordet til eksperter med henblik på en overordnet præsentation af EU's og medlemsstaternes indsats for at forebygge og reducere

madspild. Først orienterede **Anne-Laure Gassin** (GD SANTE) borgerne om status for EU's handlingsplan for madspild. **Toine Timmermans** (Wageningen Universitet & Forskningsinstitution) præsenterede tilgange til håndtering af madspild på nationalt plan og betydningen af offentlig-private partnerskaber. Derefter gav en række eksperter og fagfolk mere specifikke input i tre modererede paneldiskussioner — én pr. emneblok.

Figur 5: How the Knowledge Committee moved from twelve group outcomes to three topic blocks between Session 1 and 2 (findes kun på engelsk)

Citizen deliberation outcomes

Information requests from citizens

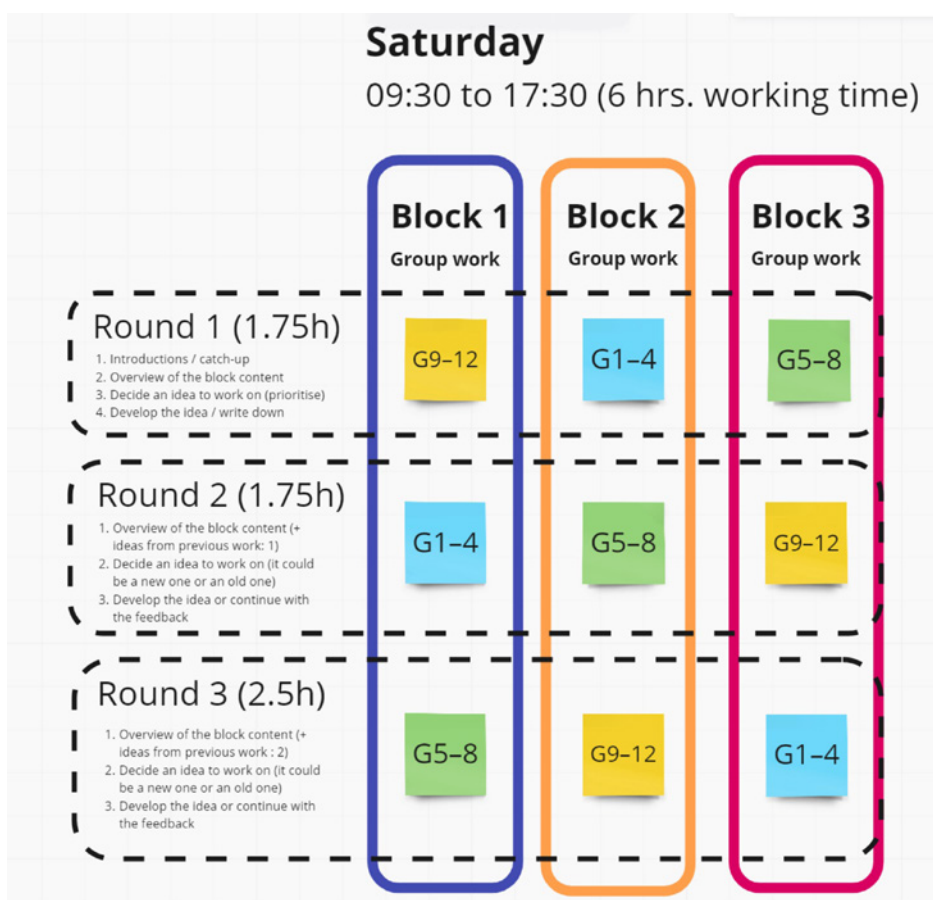

Dag 2 (lørdag den 21. januar 2023)

På dag 2 arbejdede borgerne i 12 parallelle arbejdsgrupper bistået af erfarne facilitatorer og simultantolke. I løbet af dagens første runde blev hver emneblok tildelt fire arbejdsgrupper, som blev bedt om at formulere en idé baseret på indholdet af deres blok. Facilitatorerne noterede idéen/idéerne i flersprogede regneark, der var forbundet med de andre grupper. I dagens anden runde fik grupperne tildelt en anden emneblok. De blev bedt om at give feedback på en idé, der var formuleret af en anden gruppe, og om at

komme med deres egne idéer til emnerne i blokken. I løbet af dagens tredje runde gik grupperne i gang med deres sidste emneblok, hvor de fik yderligere to tidligere formulerede idéer, som de skulle komme med bemærkninger til. Desuden kunne de vælge mellem at udvikle en ny idé eller give yderligere feedback på allerede formulerede idéer fra anden runde. I løbet af hele dagen kunne borgerne stille spørgsmål, der blev besvaret i løbet af weekenden af eksperter fra center for viden og information.

Figur 6: De 12 arbejdsgrupper dækkede alle tre emneblokke i løbet af dag 2 (figuren findes kun på engelsk)

Dag 3 (søndag den 22. januar 2023)

På dag 3 mødtes deltagerne igen i deres arbejdsgrupper med henblik på den fjerde og sidste runde af gruppens drøftelser. Hver arbejdsgruppe blev ejer af to eller tre idéer inden for én emneblok, og der blev modtaget integreret feedback om disse idéer fra andre grupper. Grupperne blev derefter bedt om at konsolidere deres tildelte idéer. Derefter udpegede hver arbejdsgruppe en borger til at fremlægge deres gruppes konsoliderede idéer til anbefalinger i onlineplenium og besvarede

yderligere spørgsmål fra moderatorerne. Til sidst bad moderatorerne borgerne om feedback på panelets anden samling og skitserede hovedtrækkene ved den tredje samling.

Arbejdsgruppernes resultater bestod i udarbejdelsen af 24 forskellige idéer, som derefter skulle omdannes til endelige anbefalinger på panelets tredje og sidste samling.

Tabel 4: Dagsorden for samling 2

Fredag (20. januar 2023)	PLENUM		
14.30–15.00	Velkomst og præsentation af dagsordenen		
15.00–15.30	Præsentation af tværgående emner		
15.30–15.40	<i>Pause</i>		
15.40–16.35	Modereret paneldiskussion om emneblok I: »Samarbejde i fødevareværdikæden: jord til bord«		
16.35–16.45	<i>Pause</i>		
16.45–17.40	Modereret paneldiskussion om emneblok II: »Fødevarevirksomhedsinitiativer«		
17.40–17.50	<i>Pause</i>		
17.50–18.45	Modereret paneldiskussion om emneblok III: »Støtte til ændring af forbrugeradfærd«		
18.45–19.00	Kort om dagsordenen for de næste par dage		
Lørdag (21. januar 2023)	ARBEJDSGRUPPER		
09.30–11.15	Runde 1: Udvikling af idéer til anbefalinger		
	Arbejdsgruppe 1-4 Emneblok II	Arbejdsgruppe 5-8 Emneblok III	Arbejdsgruppe 9-12 Emneblok I
11.15–11.30	<i>Pause</i>		
11.30–13.15	Runde 2: Kommentarer til idéer og udvikling af idéer til anbefalinger		
	Arbejdsgruppe 1-4 Emneblok I	Arbejdsgruppe 5-8 Emneblok II	Arbejdsgruppe 9-12 Emneblok III
13.15–14.45	<i>Frokostpause</i>		
14.45–16.00	Runde 3, del 1: Kommentarer til idéer og udvikling af idéer til anbefalinger		
	Arbejdsgruppe 1-4 Emneblok III	Arbejdsgruppe 5-8 Emneblok I	Arbejdsgruppe 9-12 Emneblok II
16.00–16.15	<i>Pause</i>		
16.15–17.30	Runde 3, del 2: Kommentarer til idéer og udvikling af idéer til anbefalinger		
	Arbejdsgruppe 1-4 Emneblok III	Arbejdsgruppe 5-8 Emneblok I	Arbejdsgruppe 9-12 Emneblok II
Søndag (22. januar 2023)	BLANDET OPSÆTNING		
09.30–11.30	Arbejdsgrupper		
	Runde 4: Konsolidering af idéer til anbefalinger		
11.30–12.00	Arbejdsgruppe 1-4 Emneblok II		
	Arbejdsgruppe 5-8 Emneblok III	Arbejdsgruppe 9-12 Emneblok I	
12.00–14.00	Plenum Fremlæggelse af idéer og overgang til 3. samling		

3.4. SAMLING 3: PROCES OG RESULTATER

På den 3. samling den 10.-12. februar 2023 færdiggjorde borgerne deres anbefalinger. De mødtes fysisk i Bruxelles og drøftede i 12 arbejdsgrupper feedback og input fra eksperter og ressourcepersoner

med forskellig baggrund, inden anbefalingerne blev færdiggjort. I en endelig afstemningsprocedure gav den enkelte borgere udtryk for, om de var enige eller uenige i hver af anbefalinger.

Dag 1 (fredag den 10. februar 2023)

Figur 7: Borgere, der diskuterer i plenum

Den første dag af denne sidste samling var afsat til at modtage og drøfte feedback om de idéer til anbefalinger, der blev udarbejdet på 2. samling. På en plenarsamling kom eksperterne med hver deres forskellige baggrund (se i kapitel 2.5) med deres generelle bemærkninger til og indsigt i de idéer, som borgerne havde foreslået. Ud fra deres specifikke perspektiv fremhævede de, hvor de enten så mangler eller muligheder for at forbedre

borgernes idéer med hensyn til deres mulige indvirkning på forebyggelse af madspild. Derefter havde borgerne mulighed for at drøfte med eksperter, hvordan deres idéer kunne videreudvikles på tre parallelle plenarmøder, der hver især omfattede en specifik emneblok. Her mødtes fire arbejdsgrupper, herunder op til 50 borgere, hver med tre eksperter (se i kapitel 2.5) og udvekslede om, hvordan deres idéer kan videreudvikles.

Dag 2 (lørdag den 11. februar 2023)

På grundlag af de oprindelige idéer, input og feedback fra plenarsamlingerne og de efterfølgende diskussioner fandt borgerne tilbage til de 12 arbejdsgrupper for at udarbejde, udvikle og færdiggøre deres anbefalinger. I løbet af denne proces lagde de sig fast på, hvilke centrale spørgsmål og eventuelt manglende oplysninger, der gjorde det vanskeligt at formulere

omfattende og præcise anbefalinger. For at besvare disse spørgsmål og bryde eventuelt dødvande deltog flere eksperter og medlemmer af center for viden og information kort i diskussionerne, inden borgerne færdiggjorde deres anbefalinger, støttet af erfarne facilitatorer i deres konsensuskonklusioner.

Dag 3 (søndag den 12. februar 2023)

Figur 8: Borgerne stemte om alle anbefalinger ved hjælp af stemmesedler

På den afsluttende plenarsamling fremlagde ordførerne for de 12 arbejdsgrupper deres respektive anbefalinger for hele panelet. Efter fremlæggelsen af alle anbefalinger i hver emneblok blev borgerne bedt om at stemme »for« eller »imod« ved en hemmelig afstemning ved hjælp af stemmesedler. Det var også en mulighed at stemme blankt. Formålet var at kontrollere graden af konsensus om anbefalingerne

blandt hele panelet, og i hvor høj grad de blev støttet (de præcise afstemningsresultater findes i tabel 6). Endelig rundede **Colin Scicluna**, kabinetschef for næstformanden med ansvar for demokrati, demografi, Kommissionen, **Sandra Gallina**, generaldirektør for GD SANTE, og **Pia Ahrenkilde Hansen**, generaldirektør for GD COMM samlingen af og takkede for deltagelsen.

Tabel 5: Dagsorden for samling 3

Fredag (10. februar 2023)	PLENUM		
14.00–14.30	Velkomst og præsentation af dagsordenen		
14.30–15.30	Input om tværgående emner og formålet med anbefalingerne		
15.30–16.00	<i>Kaffepause</i>		
16.00–18.00	Tre underafdelinger		
	Arbejdsgruppe 1-4 Emneblok II »Fødevarer- virksomhedsinitiativer«	Arbejdsgruppe 5-8 Emneblok III »Støtte til ændringer i forbrugernes adfærd«	Arbejdsgruppe 9-12 Emneblok I »Samarbejde i fødevarer-værdikæden: jord til bord«
Lørdag (11. februar 2023)	ARBEJDSGRUPPER		
09.00–10.30	Forhandling om idé 1 og udarbejdelse af anbefaling 1		
10.30–11.00	<i>Kaffepause</i>		
11.00–12.30	Forhandling om idé 2 og udarbejdelse af anbefaling 2		
12.30–14.00	<i>Frokostpause</i>		
14.00–15.30	Eksperternes input til udkast til anbefaling 1 og 2		
15.30–16.00	<i>Kaffepause</i>		
16.00–17.30	Færdiggørelse af anbefaling 1 og 2		
Søndag (12. februar 2023)	PLENUM		
09.00–09.15	Velkomst		
09.15–09.50	Fremlæggelse af anbefalinger om emneblok 1 og afstemning		
09.50–10.25	Fremlæggelse af anbefalinger om emneblok 2 og afstemning		
10.25–11.00	Fremlæggelse af anbefalinger om emneblok 3 og afstemning		
11.00–11.30	<i>Kaffepause</i>		
11.30–11.45	Gruppefoto		
11.45–12.15	Fremlæggelse af resultater		
12.15–12.45	Afslutningsceremoni og officielle taler ved EU-institutionerne		
12.45–13.00	Farvel og tak		

Resultatet af samlingen var 23 anbefalinger, som fik varierende tilslutning under den endelige afstemning den sidste dag. Nedenstående tabel viser anbefalingerne sorteret i den rækkefølge, de blev

fremlagt i plenum. De fuldstændige anbefalinger, herunder titel, hovedtekst, begrundelse og yderligere detaljer, findes i bilaget (A1).

Tabel 6: Initiativer

Nr.	INITIATIVETS TITEL	STEMT FOR	MOD	AFHOLDT SIG FRA AT STEMME
1	Jo tættere på landmanden, jo gladere forbruger: Mindre affald, mere bæredygtighed	120	15	5
2	Lokale smagsoplevelser: Offentlig og privat støtte til lokalt landbrug for at mindske madspild	119	9	12
3	Del, ikke spild!	93	31	16
4	Udveksling af data og bedste praksis i hele Europa	97	27	16
5	Indsamling af data i hele fødevarerforsyningskæden	101	28	11
6	Det er vigtigt for borgerne at komme til orde: Borgernes deltagelse i den europæiske fødevarerpolitik	91	37	12
7	Nyplukket: Værdien af årstidens fødevarer	103	26	11
8	EU-dækkende netværk til udveksling af fødevarer	84	41	14
9	Planlagt indkøb og omfordeling	85	38	16
10	Restauranter bekender sig til sloganet »nyd uden spild«	113	17	9
11	Al affald har en vægt	73	48	18
12	Et obligatorisk rapporteringssystem for gennemsigthed kombineret med sanktioner og belønninger	68	56	15
13	EU-dækkende lovgivning om destruktion af usolgte fødevarer — en peerlæringstilgang på tværs af medlemsstaterne	109	20	10
14	Gennemsigthed med hensyn til madspild for synlighed og handling	102	22	15
15	Innovation inden for emballage og brug af emballage, når det er nødvendigt	116	18	5
16	Udvidelse af definitionen af madspild for at redde uhøstede fødevarer	110	19	10
17	Voksne tilskyndes til at forhindre madspild som en prioritet	113	20	6
18	Ernæringsbevidsthed og bæredygtige fødevarer på primær- og sekundærtrinnet	123	9	7
19	Fremme og støtte applikationer og platforme til deling af fødevarer, hvorved forbrugerne forbindes med hinanden	97	25	17
20	Red mad, spar penge: En europæisk kampagne mod madspild i samarbejde med fødevareretailhandlere fordelt på fire weekender om året	98	31	10
21	»Stop madspild«: En uge med oplysning om madspild i skolen	116	16	7
22	Gøre forbrugerne bevidste og selvstændige i forhold til, hvad de kan gøre for at undgå madspild, og få dem til at forstå, hvordan et produkt skal behandles, opbevares og genanvendes før og efter dets dato er udløbet. (»sidste anvendelsesdato« er en sikkerhedsdato, hvorefter et produkt ikke bør konsumeres; »mindst holdbar til« angiver en dato for, hvor længe et produkt er af optimal kvalitet)	108	26	5
23	Indførelse af standardpraksis i detailledet, når produkter markedsføres til forbrugerne tæt på udløbsdatoen	109	18	12

Borgerne udvekslede feedback om deres erfaringer i EU-borgerpanelet i en feedbackundersøgelse. Kun 4 % af borgerne havde deltaget i en medindflydelsesprocedure før. Panelet var ud fra deres synspunkt en succes. 83 % af borgerne mente, at panelet »helt« (34 %) eller »delvist« (49 %) repræsenterede hele samfundet, selv om nogen bemærkede, at visse dårligt stillede grupper ikke var repræsenteret. Da deltagerne blev bedt om at

bedømme deres samlede oplevelse, var 97 % af deltagerne enten »meget tilfredse« (66 %) eller »rimelig tilfredse« (31 %) med borgerpanelet. Med et tilsvarende stort flertal oplyste borgerne, at deres viden om madspild er øget (96 %), at deres holdning til madspild har ændret sig (77 %), og at deres syn på Den Europæiske Union er blevet mere positiv (64 %).

»Det var fantastisk at arbejde sammen med folk fra hele EU, og det store flertal er interesseret og forsøger at finde den rette måde at forbedre situationen med madspild på.«

Lucie, 40, Tjekkiet

4. De næste skridt

EU-borgerpanelet om madspild har været det første af sin art: Det var den første tværnationale borgerforsamling, der blev afholdt af et udøvende organ i forbindelse med et konkret politisk forslag.

De 23 anbefalinger, som borgerne har fremsat, bygger på **en bred systemisk tilgang** og omhandler forebyggelse af madspild inden for fødevarerens funktion mere generelt. Borgernes anbefalinger forbinder mere generelt reduktion af madspild med en rimelig og retfærdig fødevarerforsyningskæde, der sikrer solidaritet (f.eks. i betragtning af magtbalancen mellem aktører i fødevarerforsyningskæden og bekæmpelse af urimelig handelspraksis, der kan føre til madspild, støtte til lokale producenter osv.). I lyset af de voksende udfordringer for fødevarerens sikkerhed anbefaler de mekanismer, der kan fremme omfordeling af overskud af fødevarer til mennesker i nød, og opfordrer til at udvide definitionen af madspild til at omfatte uhøstede fødevarer og tilskynde til efterhøstning. Fra begyndelsen fokuserede borgerne på behovet for at inddrage alle aktører og styrke samarbejdet i hele fødevarerforsyningskæden. Denne **holistiske tilgang** afspejles også i de tre emner, der er omfattet af borgernes anbefalinger: 1) samarbejde i fødevarerens værdikæde: fra jord til bord 2) fødevarerens effektivitet og 3) støtte til ændringer i forbrugernes adfærd.

Anbefalingerne understreger på ny behovet for en **evidensbaseret tilgang** med henblik på at vejlede om effektiv forebyggelse af madspild for alle aktører, og fremhæve vigtigheden af overvågning. De anerkender også behovet for, at EU fastsætter **et overordnet mål** om at reducere madspild, og at medlemsstaterne tager skridt til at sikre, at dette mål nås. Den **rolle, som uddannelse spiller** med hensyn til fødevarer og madspild i særdeleshed, er stor og nyder størst opbakning fra borgerne. Dette sender et stærkt signal til medlemsstaterne om betydningen af

at sætte kostundervisning på skoleskemaerne for at bidrage til at opbygge forståelse og værdsættelse af værdien af fødevarer fra en tidlig alder.

Nogle anbefalinger afspejler Kommissionens **igangværende arbejde** med medlemsstaterne og interessenter om at bekæmpe madspild i hele EU. For eksempel samarbejder Kommissionen allerede med relevante aktører om at udveksle bedste praksis inden for forebyggelse af madspild gennem EU's platform om fødevarer og madspild ⁽⁶⁾, der blev oprettet i 2016, og den tilskynder fødevareraktører til at forpligte sig gennem EU's adfærdskodeks for ansvarlig fødevareraktør og markedsføringspraksis ⁽⁷⁾, som blev vedtaget af interessenterne i 2021. Håndtering af madspild fra forbrugerne er en vigtig del af Kommissionens arbejde, det være sig gennem særlige projekter (f.eks. offentliggjorde European Consumer Food Waste Forum et kompendium om »bedste praksis« ⁽⁸⁾, der omfatter løsninger, værktøjer og anbefalinger, der skal bidrage til at reducere madspild fra forbrugerne), forskning og innovation ⁽⁹⁾ eller tilskud ⁽¹⁰⁾ til at hjælpe interessenter med at træffe foranstaltninger. EU-retningslinjer til fremme af fødevareredonation ⁽¹¹⁾ kan støtte gennemførelsen af harmoniserede tilgange i medlemsstaterne som foreslået af EU-borgerne.

Samtidig peger anbefalingerne på **punkter, der skal overvejes yderligere**, f.eks. forbud mod destruktion af overskud af sikre fødevarer. Selv om det allerede afspejles i affaldshierarkiet (nedfældet i EU's affaldslovgivning ⁽¹²⁾), kan dette princip overvejes yderligere i Kommissionens arbejde med at etablere bæredygtige fødevarerens systemer for at sikre, at flere af de producerede fødevarer anvendes til konsum. Desuden **afslører** anbefalingerne også **områder med mulige fremtidige tiltag** for Kommissionen, medlemsstaterne og andre aktører, såsom behovet for at forbedre det opsøgende arbejde og engagement

⁽⁶⁾ https://food.ec.europa.eu/safety/food-waste/eu-actions-against-food-waste/eu-platform-food-losses-and-food-waste_da.

⁽⁷⁾ https://food.ec.europa.eu/horizontal-topics/farm-fork-strategy/sustainable-food-processing/code-conduct_en.

⁽⁸⁾ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133004>.

⁽⁹⁾ Se f.eks. »Changing practices and habits through open, responsible, and social innovation towards zero food waste« projekt [ChoroZo](https://chorozoproject.eu) (<https://chorozoproject.eu>).

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu-food-loss-waste-prevention-hub/new/show/4956.

⁽¹¹⁾ Meddelelse fra Kommissionen — EU's retningslinjer for fødevareredonation (EUT C 361 af 13.12.2017, s. 1) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=uriserv%3AAOJ.C_.2017.361.01.0001.01.DAN&toc=OJ%3AC%3A2017%3A361%3ATOC.

⁽¹²⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/851 af 30. maj 2018 om ændring af direktiv 2008/98/EF om affald (EUT L 150 af 14.6.2018, s. 109) <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/851/oj?locale=da>.

med borgerne i hele EU: F.eks. er FN's International Day of Awareness of Food Loss and Waste ⁽¹³⁾ ikke særlig udbredt, nogle borgere fik først kendskab til madspild, da de blev opfordret til at deltage i panelet, og manglende bevidsthed om det igangværende arbejde i borgernes respektive medlemsstater osv. Kommissionen vil fortsat samarbejde med medlemsstaterne og interessenterne om yderligere oplysningsaktiviteter og støtte til adfærdsændringer med hensyn til madspild.

Med hensyn til Kommissionens politikudformning **vil resultatet af borgerpanelet støtte Kommissionens overordnede arbejde med madspild og tjene som vejledning til at hjælpe medlemsstaterne med at nå de fremtidige mål.** Anbefalingerne supplerer konsekvensanalysen og den offentlige høring, som Kommissionen har gennemført for at støtte fastsættelsen af EU's mål for reduktion af madspild, og er blevet taget i betragtning i forbindelse med udarbejdelsen af det lovgivningsforslag, som

Kommissionen vedtog den 5. juli 2023. Som led i en målrettet revision af affaldsrammedirektivet ⁽¹⁴⁾ har Kommissionen foreslået, at der fastsættes mål for reduktion af madspild, som medlemsstaterne skal nå senest i 2030 for at fremskynde EU's bidrag til FN's mål for bæredygtig udvikling. En kortere »Citizens' Report« ⁽¹⁵⁾ om borgerne arbejde er også blevet offentliggjort sammen med lovgivningsforslaget. Borgerpanelets succes vil nu afhænge af, i hvor høj grad medlemsstaterne vil være i stand til at overveje og omsætte borgernes anbefalinger til konkrete politiske foranstaltninger og tiltag, når og hvor det er relevant.

Borgerpanelets anbefalinger vil også blive delt og drøftet på EU's platform om fødevarer og madspild, der samler medlemsstater og interessenter, så de kan overveje disse i deres programmer for forebyggelse af madspild. Borgerne vil blive holdt orienteret om den vigtigste udvikling i EU inden for forebyggelse af madspild, såsom vedtagelsen af lovgivningsforslaget.

⁽¹³⁾ https://food.ec.europa.eu/safety/food-waste/international-day-awareness-food-loss-and-waste_en.

⁽¹⁴⁾ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2008/98/EF om affald COM(2023) 420 final (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/da/TXT/?uri=CELEX%3A52015PC0595>).

⁽¹⁵⁾ https://food.ec.europa.eu/system/files/2023-07/fw_eu-actions_ia_report-2023_annex-016.pdf.

The image features a background photograph of three individuals—two women and one man—intently studying a document together. The scene is bathed in a warm, orange-toned light. Overlaid on the bottom half of the image is a large, semi-transparent blue shape with a white border, which contains the text. The text is in a clean, white, sans-serif font. The overall composition is professional and focused on collaborative work.

Bilag: Fuldstændige anbefalinger

EMNEBLOK I — SAMARBEJDE I FØDEVAREVÆRDIKÆDEN: FRA JORD TIL BORD

ANBEFALING 1

Jo tættere på landmanden, jo gladere forbruger: Mindre affald, mere bæredygtighed

Vi anbefaler, at EU fortsætter sit arbejde med politikker og initiativer til støtte for mindre producenter i deres handel med detailhandlere og supermarkeder. Store detailhandlere/forarbejdningsvirksomheder har en klar magtfordel i dette forhold og styrer ofte handelen til deres fordel, hvilket undertiden resulterer i madspild.

Tre aspekter kræver særlig opmærksomhed:

- 1) EU og medlemsstaterne bør tilskynde detailhandlere og supermarkeder til altid at købe hos den nærmeste producent. Desuden bør de undersøge og udvikle incitamenter, der motiverer detailhandlerne til at følge disse anbefalinger.
- 2) EU skal overvåge og følge forbuddet mod aflysninger i sidste øjeblik fra 2019 og være parat til at gribe ind, hvis det ikke følges.
- 3) EU skal fortsat arbejde med politikker om grimme/fejlformede fødevarer og yderligere undersøge konsekvenserne i forhold til madspild, når sådanne produkter afvises.

Baggrund/begrundelse

Støtte til mindre producenter og deres salg i nærområdet har et stort potentiale med henblik på at reducere madspild på flere måder, både i hele værdikæden og i husholdningerne:

- Når fødevarer transporteres langt, og supermarkederne forsøger at være omkostningseffektive ved at øge mængderne, er der sandsynlighed for madspild.
- Lokale producenter kan være mere fleksible og reagere hurtigere på ændringer i efterspørgslen, hvilket kan reducere affaldsmængden.
- Fødevarer fra nærliggende producenter er ofte af højere kvalitet og har længere holdbarhed, hvilket kan resultere i mindre spild i husholdningerne.
- Fødevarer, der i øjeblikket bortskaffes på grund af forkert form, kan undgås.
- Madspild som følge af aflysninger i sidste øjeblik kan undgås, hvis der fastsættes mere omfattende regler og rammer til støtte for små producenter.

Supplerende bestemmelser

Positiv indflydelse på fødevarer sikkerhed og sundhed.

Betoning af vigtigheden af at kombinere denne anbefaling med andre initiativer, der fokuserer på forbrugeradfærd, offentlig bevidsthed og uddannelse, for at styrke samarbejdet mellem interessenter og forbedre den generelle forståelse af madspild og dets forbindelse til lokal fødevarerproduktion.

Udfordringer:

- Kompromis i forhold til EU's princip om frihandel og det frie marked. Store selskaber/detailhandlere og lobbygrupper kan derfor modsætte sig anbefalingen.
- Det er vigtigt at overveje og drøfte, hvad der er »lokalt«, og hvad der er en »kort forsyningskæde«, når der arbejdes videre med denne anbefaling, da der ikke findes nogen fælles definition af dette på EU-plan.
- Produkters sæsonafhængighed og forbrugernes efterspørgsel kan udfordre et potentielt begrænset udbud på grund af fokus på fødevarer fra korte fødevarer kæder.

ANBEFALING 2**Lokale smagsoplevelser: Offentlig og privat støtte til lokalt landbrug for at mindske madspild**

Vi anbefaler lokale og regionale myndigheder at støtte lokale landbrugere med praktiske løsninger og initiativer, der har til formål at reducere madspild. Målet er at tilskynde interessenterne til at arbejde tættere sammen for at fremme disse initiativer og dermed skabe et bæredygtigt fødevaresystem til gavn for både landbrugere og forbrugere.

Der foreslås en række initiativer for de lokale myndigheder:

- 4) Skattelettelser og tilskud til mindre landbrugere.
- 5) Støtte lokale landbrugere i at finde nye markeder, hvor de kan beskyttes mod urimelige magtforhold til detailhandlere, f.eks. ved at afsætte offentlige områder til salg.
- 6) Tilskynde til inklusive processer og initiativer med interessenter i værdikæden med henblik på at arbejde med madspild, f.eks. ved at fremme brugen af »apps til madspild« i en by.
- 7) Støtte sammenslutninger og andre aktører, der støtter lokale landbrugere i spørgsmål om madspild, f.eks. fødevarebanker.

Baggrund/begrundelse

Støtte til mindre producenter og deres salg i nærområdet har et stort potentiale for at reducere madspild på flere måder, både i hele værdikæden og i husholdningerne:

- Når fødevarer transporteres langt, og supermarkederne forsøger at være omkostningseffektive ved at øge mængderne, er der sandsynlighed for madspild.
- Lokale producenter kan reagere hurtigere på ændringer i efterspørgslen og være mere tilpasningsdygtige over for ændringer, der kan reducere mængden af affald.
- Fødevarer fra lokale producenter er ofte af højere kvalitet og har længere holdbarhed, hvilket betyder, at en afkortning af værdikæden vil reducere spild både på transport- og husholdningsplan.

Supplerende oplysninger

Betoning af vigtigheden af at kombinere denne anbefaling med andre initiativer, der fokuserer på forbrugeradfærd, offentlig bevidsthed og uddannelse, for at styrke samarbejdet mellem interessenter og forbedre den generelle forståelse af madspild og dets forbindelse til lokal fødevareproduktion.

De vigtigste udfordringer

- Anbefalingens store omfang og kompleksitet. Det vil tage tid at analysere og gennemføre mange af de foreslåede initiativer, og det kræver pålidelige overvågningssystemer.
- Kompromis i forhold til EU's princip om frihandel og det frie marked, hvilket kan være en udfordring for initiativet og de forskellige interessenters accept heraf.

ANBEFALING 3**Del, ikke spild!**

Vi anbefaler, at fødevarebanker og videredistributører generelt støttes finansielt på et grundlæggende niveau af regeringerne gennem en strukturel ordning, der er fælles for hele Europa, i stedet for primært at arbejde med private donationer (men ikke 100 % finansieret, så det ikke bliver til en virksomhed). Vi anbefaler også en platform, der forbinder de forskellige eksisterende apps, som forbinder detailhandlere med fødevarebanker. Platformen bør være brugervenlig, effektiv og centralt forvaltet. Vi anbefaler også, at de fødevarer, der omfordeles (doneres eller sælges til en lavere pris) fra detailhandlere til fødevarebanker, gives væk i god tid og i god stand, helst 3-5 dage før de bliver dårlige (i stedet for den nuværende retningslinje på 48 timer). Incitamentet til at gøre dette kunne være et skattefradrag for detailhandlerne, som reduceres, jo tættere omfordelingen er på varenes udløbsdato. De skal donere en minimumsmængde af fødevarer for at være berettiget til dette fradrag.

Baggrund/begrundelse

Da madspild ikke kan undgås fuldstændigt i det nuværende system, bør vi i det mindste arbejde på at redde de fødevarer, der er til overs. I den forbindelse bør vi anvende alle de værktøjer, der allerede er til rådighed (fødevarebanker, applikationer, relevante sammenslutninger, initiativer osv.).

Supplerende oplysninger

En udfordring er spørgsmålet om, hvordan fødevarebankernes kapacitet styrkes, uden at de gøres til en erhvervsindustri (da vi hellere vil håndtere madspild opstrøms).

ANBEFALING 4**Udveksling af data og bedste praksis i hele Europa**

Vi anbefaler, at regeringerne i de enkelte lande udveksler data og bedste praksis om foranstaltninger med henblik på at tilpasse alle trin i madspildskæden — fra producenter til forbrugere — til Europa-Kommissionens platform for madspild (EU's platform om fødevaretab og madspild). Disse oplysninger vil derefter blive forvaltet og analyseret af et særligt udvalg af EU-forskere, der arbejder for at fremme gode praksisser og gøre dem let tilgængelige. Dataene om gode praksisser bør kategoriseres efter produktions- og forbrugstyper. Derudover ønsker vi at fremme et netværk af byer/regioner, der får adgang til dataene og udnytter de praksisser, der fungerer bedst for dem, baseret på lignende forbrugs- og produktionsmønstre. Netværket er oprettet, så disse lokaliteter kan lære af hinanden på grundlag af disse ligheder. Begrebet »venskabsbyer« kan anvendes til dette formål: byer med lignende problemer med madspild arbejder sammen om at løse dem.

Baggrund/begrundelse

Bedste praksisser kan udveksles mere effektivt og ensartet. Dette vil desuden gøre brug af både EU's platform om fødevaretab og madspild, Eurocities og begrebet »venskabsbyer«. Vi ønsker at styrke samarbejdet mellem byer og regioner i hele Europa.

Supplerende oplysninger

ANBEFALING 5

Indsamling af data i hele fødevareforsyningskæden

Vi anbefaler, at et EU-organ eller andre agenturer eller forskningsinstitutioner indsamler data om hvordan, hvor, hvem, hvorfor og hvornår for så vidt angår madspild i hele fødevareforsyningskæden. Dette kunne ske via:

- 1) Individuel forbrugeradfærd ved hjælp af app-måling.
- 2) Personlig indsamling af data gennem Eurobarometer-undersøgelsen.
- 3) Undersøgelser sendt til skoler og andre uddannelsesinstitutioner. Kan være før/efter en skoleindsats rettet mod madspild.
- 4) Anvendelse af borgere i borgerpaneler som en repræsentativ gruppe til forskningsformål.
- 5) Journalundersøgelse af forbrugeradfærd kunne være en interventionsundersøgelse. Inspiration fra forbrugerscanningspaneler fra (Belgien og Nederlandene).
- 6) Anvendelse af videnskabeligt validerede foranstaltninger fra universiteter.
- 7) Observationsundersøgelser, der specifikt undersøger de faktiske affaldsmængder ved at trække på eksisterende affaldshåndteringsprocesser i byer og kommuner.
- 8) Indsamling og sammenligning af fakturaer fra interaktioner mellem supermarkeder og landbrugere.
- 9) Standardisering af formularer til indberetning af affald.

Baggrund/begrundelse

Vi anbefaler dette, fordi vi, hvis vi ved, hvor, hvornår og hvorfor vi spilder fødevarer, kan iværksætte mere målrettede oplysningskampagner og give et detaljeret indblik i, hvor vi kan skabe den største indvirkning på reduktionen af madspild. Vores gruppe mener, at vi ved at indsamle mere nøjagtige data om, hvor fødevarer helt præcist går til spildevand i fødevarekæden, vil være i stand til bedre at målrette vores løsninger for madspild. Med den nuværende fælles metode til indsamling af EU-data om madspild (som defineret af Kommissionens delegerede afgørelse (EU) 2019/1597) fokuseres der på at måle mængden af affald, mens formålet med vores forslag er at indsamle mere detaljerede data om hvem, hvornår og hvor i forbindelse med madaffald. Disse yderligere dataindsamlingsprojekter/-initiativer kan anvendes til at supplere de kvantitative data, der indsamles i den nye årlige rapportering fra medlemsstaterne. De vil medføre mere specifikke data om »hvad, hvordan, hvem, hvornår og hvor« for madaffald.

Supplerende oplysninger

Bemærkninger om data, vi ønsker indsamlet: Vi bør indsamle data om »hvad, hvordan, hvem, hvornår og hvor« for madspild. **Hvad/hvornår:** Hvilke fødevarer ender som madspild, og under hvilke omstændigheder? Hvad er det præcist, der smides væk — hvor mange gram efterlades på tallerkenen? Data om, hvor meget vi køber i forhold til, hvor meget vi smider væk. **Hvordan:** Hvordan går det til spildevand — smides det væk? Tilberedes det for sent eller forkert/er det forældet? Købte vi for meget? Kulturelle forskelle kan også tages i betragtning. **Hvem:** Hvem i forsyningskæden spilder fødevarer — distributører, forbrugere osv.? Er der på forbrugerniveau en oversigt over, hvilke forbrugere der spilder flest fødevarer, og kan dette hænge sammen med alder eller land? (Bemærk: Er borgerne rede til at udlevere disse data?).

Vedrørende punkt 5): Navnet på den virksomhed, vi henter inspiration fra, er Growth for Knowledge/GfK.

Gruppen finder det meget vigtigt at respektere de europæiske borgeres privatliv og personoplysninger. Alle undersøgelser, der udføres på grundlag af vores anbefaling, bør respektere dette.

ANBEFALING 6**Det er vigtigt for borgerne at komme til orde: Borgernes deltagelse i den europæiske fødevarerpolitik**

Med udgangspunkt i konferencen om Europas fremtid og det nuværende EU-borgerpanel om madspild anbefaler vi, at der oprettes lokale og nationale fora for borgerdeltagelse. Disse fora vil få til opgave at følge, overvåge og rådgive om nationale strategier til gennemførelse af EU-direktiver om reduktion af madspild set fra borgernes perspektiv. Vi anbefaler endvidere, at EU's platform om madspild bør inkludere borgernes repræsentation og engagement for at koordinere udvekslinger mellem deltagelsesforaene. På både nationalt plan og EU-plan bør foraene udgøre en platform for informationsudveksling og gensidig læring mellem borgere/forbrugere, interessenter og politiske beslutningstagere.

Baggrund/begrundelse

Vi fremsætter denne anbefaling, fordi det er vigtigt at give borgerne mulighed for at komme til orde, sikre en rimelig og gennemsigtig proces og give borgere og beslutningstagere mulighed for at koordinere og lære af hinanden. Borgerne er eksperter i deres eget liv, og deres perspektiver skal inddrages på lokalt og nationalt plan og på EU-plan.

Supplerende oplysninger**ANBEFALING 7****Nyplukket: Værdien af årstidens fødevarer**

Vi anbefaler en ændring i forbrugernes vaner ved at oplyse forbrugerne om værdien af årstidens fødevarer. Dette bør ske ved hjælp af tydelig skiltning i butikker, der gør det muligt for forbrugerne klart at identificere sæsonbestemte produkter. Oplysninger om sæsonudsving bør også formidles til et bredt publikum via offentlige oplysningskampagner. Oplysning af forbrugerne ved hjælp af skilte på hylder og kampagner kan tilskynde producenterne til at dyrke sæsonbestemte produkter. Vi anbefaler endvidere, at der udarbejdes bedre data om de mest effektive metoder til at tilskynde til produktion af sæsonbestemte produkter og begrænse importen af ikke-sæsonbestemte fødevarer af lav kvalitet.

Baggrund/begrundelse

Vi fremsætter denne anbefaling, fordi ikke-sæsonbestemte fødevarer ofte importeres og/eller er af ringere kvalitet end årstidens fødevarer. Produkter af højere kvalitet kan påvirke forbrugernes adfærd, da vi har tendens til at sætte større pris på fødevarer af højere kvalitet og dermed spilde mindre.

Supplerende oplysninger

EMNEBLOK II — FØDEVAREVIRKSOMHEDSINITIATIVER

ANBEFALING 8

EU-dækkende netværk til udveksling af fødevarer

Vi anbefaler, at store distributører forbindes direkte via et register på et EU-dækkende websted, så det bliver muligt at udveksle fødevarer, der er tæt på at udløbe, eller overskydende fødevarer. Webstedet skal forebygge madspild ved at muliggøre kommunikation mellem niveauerne (se nedenfor) og den næste sektoren i forsyningskæden. Virksomheder kan tilmelde sig og tilbyde eller købe overskydende fødevarer til en lavere pris. Der bliver tre niveauer:

- 1) Niveau 1 vil bestå af producenter, landbrugere og distributører.
- 2) Niveau 2 vil omfatte supermarkeder, fødevarebanker og fælleskøkkener.
- 3) Niveau 3 omfatter forbrugere og husholdninger.

Baggrund/begrundelse

Supplerende oplysninger

ANBEFALING 9

Planlagt indkøb og omfordeling

Vi anbefaler, at der udvikles en retlig ramme for at harmonisere medlemsstaternes lovgivning om praksis for hele forsyningskæden med hensyn til omfordeling af overskud og fødevarer, der er tæt på at udløbe, under hensyntagen til sikkerhedsbestemmelser og dataprognoser. Indkøb bør tilpasses til det, der vil blive solgt. Supermarkeder og leverandører kan motiveres med fordele (f.eks. gennem skattelettelser) til at sælge til en lavere pris eller donere.

Baggrund/begrundelse

Supplerende oplysninger

ANBEFALING 10

Restauranter bekender sig til sloganet »nyd uden spild«

Vi anbefaler EU-institutionerne følgende plan for reduktion af madspild i restauranter. Når visse kvalitetskriterier (som dem, der er skitseret nedenfor, og visse andre) er opfyldt, bør alle typer restauranter have lov til at vise et logo (som harmoniseres i hele EU). Logoet vil fremvise muligheden for at tage rester med hjem, og tjenerne bør sørge for emballage til fødevarer, så rester kan medbringes. De restauranter, der implementerer logoet, skriver en ekstra tekst på deres menuer med følgende ordlyd: »du kan tage rester med hjem«. Hvis der stadig er rester af tilberedte fødevarer, bør de tilbydes de ansatte. Hvis der er rester af rå fødevarer fra køkkenet, bør de tilbydes til fødevarebanker/andre velgørenhedsinstitutioner.

Hvis fødevarer er uspiselige, bør de anvendes til at producere vedvarende energi. For at tilskynde restauranter til at opfylde disse kvalitetskriterier (eller yderligere kvalitetskriterier) bør der ydes finansiel støtte til restauranter til gennemførelse af denne plan. En skattelettelse kan fungere som et økonomisk incitament, og der kunne ydes yderligere støtte. Da rester fra køkkener kan vejes eller måles, kan de overvåges og tages i betragtning i forbindelse med skattelettelsen.

Baggrund/begrundelse

Vi anbefaler dette, fordi det vil reducere madspild fra restauranter og i væsentlig grad reducere den udskamningseffekt, der kan opstå, når der anmodes om rester. Hvis restauranterne fungerer som rollemodeller, vil private husholdninger også blive tilskyndet til at reducere madspild.

Supplerende oplysninger

ANBEFALING 11**Al affald har en vægt**

Vi anbefaler, at organisationer med ansvar for affaldshåndtering forpligtes til at veje, skalere eller måle organisk affald. På kort sigt bør planen fokusere på offentlige institutioner (f.eks. skoler og hospitaler), hele kvarterer eller boligområder, og på lang sigt bør den også omfatte private husholdninger. Repræsentanter for disse institutioner/områder og på et senere tidspunkt private husholdninger bør regelmæssigt modtage rapporter og sammenligninger med tidligere perioder og med andre enheder. Dette fører til større bevidsthed og er et incitament til at reducere madspild. Det behøver ikke at blive målt på samme måde i alle lande. Det er tilstrækkeligt, at der er sammenlignelighed i et givet land.

Baggrund/begrundelse

Vi anbefaler dette, fordi det vil øge forbrugernes bevidsthed. Det vil også tjene som et incitament til forbedring og til at reducere madspild. Resultaterne af anbefalingen kan måles på kort og lang sigt, hvilket giver en vis motivation til at reducere madspild.

Supplerende oplysninger**ANBEFALING 12****Et obligatorisk rapporteringssystem for gennemsigtighed kombineret med sanktioner og belønninger**

Vi anbefaler, at der oprettes et rapporteringssystem (navnlig svarende til ISO-certificering) med henblik på at fastsætte specifikke standarder i hele værdikæden, herunder producenter, fabrikanter, detailhandlere, supermarkeder, restauranter og hoteller. Der bør skelnes mellem store og små/mellemstore virksomheder (SMV'er) på grundlag af eksisterende kategorier med henblik på klassificering af virksomhedsstørrelser. Der bør være sanktioner, hvis standarderne overtrædes, og belønninger, hvis virksomhederne klarer sig bedre. Der bør være en relativ bødeordning, der står i forhold til overtrædelsens grovhed og virksomhedens størrelse. Belønninger bør primært baseres på et mærkningssystem, f.eks. ABC-kvaliteter, eller potentielle finansielle incitamenter, navnlig for SMV'er. Uafhængige og eksterne revisorer skal have til opgave at rapportere, ikke virksomhederne. Offentlige myndigheder på medlemsstatsniveau (f.eks. ministerier eller tilsynsorganer) er ansvarlige for at sikre gennemførelse og overvågning. Dataene bør være offentligt tilgængelige og muliggøre peerlæring. Kommissionen bør have en tilsyns- og koordineringsfunktion.

Baggrund/begrundelse

Af hensyn til gennemsigtigheden er det vigtigt, at data fra mærkningen er tilgængelige for personer, der ønsker flere oplysninger end blot et mærke.

Supplerende oplysninger

ANBEFALING 13**EU-dækkende lovgivning om destruktion af usolgte fødevarer — en peerlæringstilgang på tværs af medlemsstaterne**

Det skal sikres, at fødevarer anvendes i forskellige faser, inden de smides væk. Prioriteten er at undgå madspild, men hvis det ikke er muligt, gælder følgende cyklus: menneskeføde, foder, biobrændstof og kompostering. Medlemsstaterne er ansvarlige for, at den nødvendige infrastruktur er på plads for at muliggøre gennemførelsen. EU fastsætter et overordnet mål om at reducere madspild med en vis procentdel. Medlemsstaterne fastsætter nationale standarder, således at EU's mål nås i fællesskab. Medlemsstaterne kan enten gennemføre frivillige eller obligatoriske foranstaltninger, som virksomhederne skal overholde. Reduktionen skal kunne kvantificeres. Efter en pilotfase med fokus på supermarkeder og tilpasninger baseret på peerlæring bør bedste praksis være en retningslinje for alle medlemsstater.

Baggrund/begrundelse

Det franske eksempel virker ikke, så vi har brug for en bedre løsning, f.eks. en platform som i Finland, hvor virksomheder kan uploade fødevarer, der vil gå til spilde. En lov, der forbyder madspild, skal være generel for at tage højde for medlemsstaternes forskellige kulturer.

Supplerende oplysninger**ANBEFALING 14****Gennemsigtighed med hensyn til madspild for at give synlighed og handling**

Vi anbefaler, at alle deltagere i fødevarerforsyningskæden, undtagen individuelle husholdninger, bør være forpligtet til at måle og rapportere gennemsigtigt om håndtering af madaffald. Der bør også lægges yderligere vægt på behovet for nye muligheder for dataindsamling samt for at inkludere fødevaretab i landbrugssektoren.

Desuden bør differentierede incitamenter til at fremme frivillige aftaler følge efter for at støtte institutionerne i at spille en pionerrolle. Korrigerende foranstaltninger bidrager også til vigtigheden og har til formål at inddrage alle deltagere i fødevarerforsyningskæden (undtagen individuelle husholdninger).

EU bør foretage en evaluering af de forskellige medlemsstaters bedste praksis med hensyn til deres eksisterende rapporteringsstrukturer og -incitamenter samt korrigerende foranstaltninger. Dette bidrager til at skabe endnu en integreret ramme for, at EU kan gøre data mere sammenlignelige.

Baggrund/begrundelse

Vi anbefaler dette, fordi bevidstheden om eksisterende madspild er grundlaget for at anvende yderligere tilgange såsom incitamenter, innovative frivillige aftaler og korrigerende mekanismer for at undgå madspild.

Supplerende oplysninger

Som et eksempel på incitamenter kan der anvendes en EU-dækkende mærkningsteknik for at drage fordel af markedsføringsstrategier. Et andet eksempel kunne være passende økonomisk kompensation for at reducere madspild.

ANBEFALING 15**Innovation inden for emballage og brug af emballage, når det er nødvendigt**

Vi anbefaler, at der investeres yderligere i videnskabelig forskning i innovative og alternative bæredygtige emballeringsmetoder. Dette bidrager til at øge levetiden, forbedre indpakningens størrelse for at reducere madspild og sikre bedre fødevarerikkerhed i forbindelse med transporten. EU bør støtte dette finansielt og politisk gennem passende programmer såsom finansiering af nystartede virksomheder og mindre innovative kræfter. Desuden anbefaler vi at støtte detailhandlerne i at sælge fødevarer uden emballage, hvor det er muligt, uden at det går ud over fødevarerikkerheden.

Baggrund/begrundelse

Vi anbefaler dette, fordi vi stadig er stærkt afhængige af emballagen, navnlig hvad angår transport og fødevarerikkerhed. Vi mener derfor, at støtte til innovation (forskning/nystartede virksomheder) inden for miljøvenlig emballage kan bidrage hertil. På den ene side vil en tilpasning af indpakningsstørrelser for letfordærlige fødevarer reducere madspild, samtidig med at der tages hensyn til risikoen for øget emballageaffald (hvor ovennævnte forskning bør sigte mod at forebygge dette). På den anden side bør der tilbydes enkeltportioner, hvor man kan medbringe ens egen beholder (også for at reducere madspild samt affald af anden art). Hvis vi udvikler en struktur af miljøvenlig emballage, og dens infrastruktur tilpasses, kan man i sidste ende opnå forbrugernes accept.

Supplerende oplysninger

EMNEBLOK III — STØTTE TIL ÆNDRINGER I FORBRUGERNES ADFÆRD

ANBEFALING 16

Udvidelse af definitionen af madspild for at redde uhøstede fødevarer

Vi anbefaler, at uhøstede fødevarer integreres i den europæiske definition af madspild. Vi ønsker også, at landbrugerne får mulighed for at markedsføre produkter, der er mindre end perfekte, men stadig spiselige. For at undgå fødevaretab bør landbrugerne få skilte, der oplyser, at uhøstede fødevarer kan høstes af private husholdninger og NGO'er.

Denne idé skal formidles til to grupper:

- Til borgerne via den kampagne, der er beskrevet i anbefaling 20.
- Til landbrugerne via medlemsstaternes landbrugsministerier. Sidstnævnte bør gennemføre denne anbefaling i samarbejde med lokale kommuner og producentsammenslutninger.

Baggrund/begrundelse

Vi anbefaler dette, fordi det er ufornuftigt at spilde spiselige fødevarer. Direkte høst bidrager til at anerkende det arbejde, som landbrugerne udfører, og værdsætte de fødevarer, de producerer.

Supplerende oplysninger

En udfordring er, at vi ikke ønsker at bebrejde landbrugerne.

ANBEFALING 17

Voksne tilskyndes til at forhindre madspild som en prioritet

Vi anbefaler, at hver medlemsstat gennemfører et program for voksne for at øge bevidstheden om og kendskabet til omkostningerne ved madspild og fordelene ved at forebygge madspild på nationalt, regionalt og lokalt plan.

Dette bør baseres på de bedste tilgængelige data (anbefaling 5) for at understrege problemets hastende karakter. Det bør omfatte apps (anbefaling 18), kampagner (anbefaling 4 og 20), videreuddannelse af personer, der arbejder i fødevarerindustrien, interne uddannelsesprogrammer for fagfolk samt dokumentar- og TV-programmer om emnet. Nogle muligheder kunne være korte annoncer, der viser fordelene ved at genbruge mad, promovere søndag som madrester-dag og lave underholdningsprogrammer med madlavningskonkurrencer for unge voksne for at inddrage TV-selskaberne.

Det er vigtigt at oplyse borgerne om de økonomiske og miljømæssige fordele ved ikke at spilde fødevarer gennem simple budskaber eller nudges.

En vigtig bidragsyder til informationsformidlingen kunne være medierne, navnlig radio- og TV-stationer under public service, trykte medier, sociale medier, offentlige institutioner, museer og detailhandlere. Eksisterende EU-institutioner kan udvikle ressourcer til at støtte medlemsstaterne (f.eks. Huset for Europæisk Historie).

Baggrund/begrundelse

Vi anbefaler dette, fordi andre anbefalinger vedrører børns uddannelse, men vi har også brug for tiltag, der har en umiddelbar kortsigtet virkning på den nuværende generation, der køber ind og laver mad.

Supplerende oplysninger

En fordel er, at nudges mod madspild, der anvendes i supermarkeder, vil afbalancere den markedsføring, som får folk til at købe for meget.

ANBEFALING 18**Ernæringsbevidsthed og bæredygtige fødevarer på primær- og sekundærtrinet**

Vi anbefaler, at emner såsom bæredygtig føde og ernæring medtages i skolernes læseplaner på primær- og sekundærtrinet, enten gennem oprettelse af nye obligatoriske enkeltstående kurser, som allerede findes i nogle lande, og/eller gennem inddragelse af disse emner i eksisterende obligatoriske fag. Denne anbefaling har til formål at øge elevernes bevidsthed om madspild gennem drøftelser om socioøkonomiske værdier, bæredygtig produktion og bæredygtigt forbrug, indkøbsadfærd, husholdningsøkonomi og praktiske erfaringer, der bringer skoler og landbrug tættere på hinanden. For at gennemføre denne anbefaling er der to forudsætninger, som vi forventer, at EU indfører. For det første har vi brug for en oplysningskampagne med deltagelse af flere interessenter for at skabe og øge momentum omkring emnet (anbefaling 20). For det andet er vi nødt til at støtte lærere gennem uddannelse og pædagogiske udvekslinger og materialer, så eksisterende netværk og dokumenteret bedste praksis udnyttes. Selv om vi anerkender, at det kan tage tid at gennemføre disse ændringer, er det vigtigt allerede nu at tilrettelægge aktionsdage eller -uger om madspild i skolerne med mobilisering af forskellige samfundsaktører (anbefaling 21).

Baggrund/begrundelse

Madspild er et symptom på bredere systemiske spørgsmål, der vedrører, hvordan vi i dag producerer, køber og forbruger fødevarer i Europa. Derfor skal enhver pædagogisk indsats gå videre end madspild, og man skal overveje værdier og ønskværdige fremtidsudsigter for produktion og forbrug i Europa. Uddannelse er fortsat en national kompetence, og hver medlemsstat har forskellige læseplaner. Vi anerkender disse forskelle og opfordrer samtidig EU til at fremme ambitiøse tiltag med nye og/eller eksisterende skolefag såsom geografi eller økonomi.

Supplerende oplysninger**ANBEFALING 19****Fremme og støtte applikationer og platforme til deling af fødevarer, hvorved forbrugerne forbindes med hinanden**

Vi anbefaler, at EU fremmer og støtter eksisterende applikationer og platforme såsom Olio eller Food-Sharing.de. De redskaber, der skal fremmes, skal opfylde nogle grundlæggende kriterier og vurderes i overensstemmelse hermed: brugervenlighed, databasens rigdom, uafhængighed, tilpasningsevne til lokale forhold og den reelle indvirkning på bekæmpelsen af madspild. EU og de nationale og regionale myndigheder skal være proaktive i deres fremme af de mest lovende eksisterende værktøjer og støtte, navnlig, men ikke kun økonomisk, deres udvikling og vedligeholdelse via deres forskellige forsknings-, handlings- og finansieringsprogrammer. Offentlig finansiering bør tilskynde til kvalitativ og neutral information uden reklamer.

Baggrund/begrundelse

Der er mange applikationer, som forbinder forskellige aktører, fra virksomheder til forbrugere eller forbrugere til forbrugere. Nogle af disse værktøjer kan have vist sig at være vellykkede med hensyn til at forbinde forbrugerne med hinanden og hjælpe dem med at redde mad. De synes imidlertid at have en begrænset geografisk dækning eller er ikke tilstrækkeligt kendt af europæerne. Vi finder det vigtigt, at EU og medlemsstaterne aktivt støtter teknologiske innovationer med stor gennemslagskraft og lader døren stå åben for nye idéer og innovationer, der kan opstå og blive bæredygtige på lang sigt.

Supplerende oplysninger

ANBEFALING 20**Red mad, spar penge: En europæisk kampagne mod madspild i samarbejde med fødevedetailhandlere fordelt på fire weekender om året**

Vi anbefaler, at EU koordinerer en kampagne, der fokuserer på butikker, som sælger fødevarer (fødevedetailhandlere, supermarkeder, megamarkeder, mindre butikker), og som skal gennemføres i medlemsstaterne. Denne kampagne vil finde sted over fire weekender hvert år og fokusere på emnet »Red mad, spar penge«. Det vil være op til de forskellige medlemsstater at beslutte, hvilke weekender der skal vælges. Valget af dato bør baseres på målet om at øge bevidstheden om madkøbsvaner (f.eks. i forbindelse med nationale eller kulturelle festligheder) og sæsonudsving (f.eks. omkring høsttidspunktet). Kampagnen bliver et initiativ fra Den Europæiske Union, som vil udvikle et ensartet visuelt design (samme logo, farvekode osv.) for alle medlemsstater. Kampagnen vil derefter blive gennemført på nationalt plan og tilpasset på grundlag af de særlige forhold i hvert land, landets årskalender, fødevelevaner osv.

Baggrund/begrundelse

Vi anbefaler dette, fordi det er vigtigt at øge borgernes bevidsthed om madspild. Der er kun International Day of Awareness of Food Loss and Waste, som er ukendt blandt borgerne og går tabt blandt de mange andre internationale dage. Det nye arrangement vil blive udvidet til fire weekender om året. Dette vil gøre spørgsmålet mere synligt blandt de europæiske borgere, og formen med gentagne weekender i løbet af året vil være mere nyttig end en enkelt dag. Det vil også være en måde at skelne det europæiske arrangement fra de sædvanlige internationale dage på.

Supplerende oplysninger

- Én af fordelene ved vores anbefaling er, at den vil øge bevidstheden blandt de europæiske borgere om madkøb, forbrug og sæsonudsving som måder at undgå madspild på. En kampagne, der løber sig over fire weekender om året, vil sikre regelmæssighed i de budskaber, der sendes til borgerne. En anden fordel vil være at tilskynde til samarbejde med fødevedetailhandlere som led i denne kampagne og inddrage fødevedetailhandlere i kampen mod madspild.
- Blandt udfordringerne er spørgsmålet om, hvordan fødevedetailhandlere/fødevebutikker involveres i arrangementet. Da fødevedetailhandlernes mål er at sælge så meget som muligt, kan nogle være tilbageholdende med at tilskynde folk til at indtage mindre mad eller udvikle forskellige forbrugsvaner. På den anden side er formålet med alle butikker, også dem, der sælger fødevarer, at skabe overskud, så de kan opfatte arrangementet som en strategi for at udvikle et godt image som aktører i kampen mod madspild. En anden udfordring vedrører de særlige kendetegn og årskalenderen i de nationale medlemsstater i EU: Nogle lande fejrer ikke jul eller fejrer den på forskellige datoer, og ferier kan være forskellige fra land til land.
- Andre oplysninger om, hvordan anbefalingen vil blive gennemført:
- Brug af diversificerede kilder til kampagnen mod madspild i samarbejde med fødevedetailhandlere: traditionelle medier (tv, aviser), sociale medier, brug af lokale influencere, reklamer. Brug de fire weekender til at føre en stærk kampagne om nul madspild.
- I løbet af disse weekender bør EU kommunikere om de fødevedetailhandlere, der allerede har organiseret og udviklet initiativer mod madspild. EU bør støtte disse allerede eksisterende initiativer og kommunikere om god praksis og udveksle en positiv fortælling. Vi bør ikke fremhæve chokerende budskaber, men fokusere på positive erfaringer.
- Tilrettelægge en opfølgning og en evaluering af de fire weekender for at forbedre dem og nå ud til flere og flere mennesker hvert år.

ANBEFALING 21**»Stop madspild«: En uge med oplysning om madspild i skolen**

Vi anbefaler, at der afholdes en temauge i skoler om madspild for at øge bevidstheden om emnet blandt yngre børn og teenagere. Ugen skal have en form og et indhold, der afhænger af elevernes alder. I grundskolen og for yngre børn bør ugen fokusere på at øge bevidstheden gennem spil. Europa-Kommissionen vil oprette og distribuere en værktøjskasse til skoler og lærere på alle EU-sprog om, hvordan man kan øge bevidstheden om madspild i skolerne, og hvordan man kan drøfte og tilrettelægge aktiviteter om dette emne i forbindelse med skolernes egne undervisningsemner. Værktøjskassen vil omfatte retningslinjer med foreslåede aktiviteter for ikke at overbebyrde lærerne, og den bør være let tilgængelig online. Yngre elever vil blive belønnet ved at modtage et certifikat (med EU-logoet). Nationalstaterne gennemfører ugen afhængigt af, hvordan deres respektive uddannelsessystemer og akademiske kalendere fungerer. Skolerne vil frit kunne beslutte, hvilke aktiviteter de ønsker at tilrettelægge i løbet af ugen med hjælp fra den værktøjskasse, som stilles til rådighed for lærere.

Baggrund/begrundelse

Børn bør lære, hvordan man vurderer fødevarer, hvordan fødevarer produceres, og hvor lang tid det tager at producere fødevarer. Det er vigtigt at få denne bevidsthed på et tidligt tidspunkt. Denne type arrangement kan også nå ud til forældre gennem børn og teenagere, fordi eleverne fortæller deres forældre om deres oplevelser i skolen, når de kommer hjem.

Supplerende oplysninger

- En fordel er, at børn bør lære at vurdere fødevarer, hvordan fødevarer produceres, og hvor lang tid det tager at producere fødevarer. Det er vigtigt at begynde tidligt med bevidstgørelse. En anden fordel er, at denne type arrangement gør det muligt at nå ud til forældre via børn og teenagere, fordi eleverne fortæller deres forældre om oplevelser i skolen, når de kommer hjem.
- Én af udfordringerne består i at undgå at overbebyrde lærerne med at udarbejde alle aktiviteter og idéer på egen hånd. Derfor er en ramme eller retningslinjer med forslag til aktiviteter meget vigtig for at gøre det muligt for alle elever i alle skoler at drage fordel af dette initiativ.

ANBEFALING 22

Gøre forbrugerne bevidste og selvstændige i forhold til, hvad de kan gøre for at undgå madspild, og få dem til at forstå, hvordan et produkt skal behandles, opbevares og genanvendes før og efter dets dato er udløbet.

(NB. »sidste anvendelsesdato« er en sikkerhedsdato, hvorefter et produkt ikke bør konsumeres; »mindst holdbar til« angiver en dato for, hvor længe et produkt er af optimal kvalitet)

Vi anbefaler, at der anvendes informationsværktøjer til at oplyse og (gen)udstyre forbrugerne, så de kan vurdere, om et produkt reelt er udløbet. For at gøre forbrugerne bevidste om anvendelsen af deres fødevarer går vi ind for en bedre identifikation af mærkningen med »mindst holdbar til«-datoen: samme sted for hvert produkt og større skriftstørrelse. Desuden ønsker vi at anbringe en QR-kode direkte på produktets etiket (mulighed for også at anvende stregkoden). Hvad er formålet med dette? At formidle oplysninger om de bedste metoder til at bevare produktet, vurdere (ved smag og duft) om det stadig er konsumerbart, og formidle kulinariske tips til at omdanne produktet (eksempel på tilpassede opskrifter). Vi mener, at det er producenterne, som er i den bedste position til at formalisere de tilgængelige oplysninger via QR-koden. For så vidt angår umærkede produkter såsom frugt og grøntsager bør QR-koden angives, hvor produkterne sælges, for at undgå unødvendig emballage. For at denne informationskilde skal være tilgængelig for alle, satser vi ikke udelukkende på digital teknologi. Vi ønsker også, at der stilles papirbaserede kommunikationsværktøjer (f.eks. vejledninger i supermarkeder) til rådighed.

Baggrund/begrundelse

Vi anbefaler dette, fordi det for os er en udfordring at gøre forbrugerne ansvarlige i deres fødevarerforvaltning. Sammensætning af de tilgængelige oplysninger om et produkt er en måde, hvorpå forbrugerne kan få forståelse af problemerne vedrørende udløbsdatoen. Det er også en mulighed for at overvinde »misforståelser« eller »frygt for at blive syge« efter udløbsdatoen. Vi ved, at producenterne er påpasselige med »mindst holdbar til«-datoen for at beskytte sig selv. I virkeligheden kan produktet konsumeres efter datoen. Vi sætter ikke spørgsmålstejn ved betydningen af at angive sidste anvendelsesdato. Det er fortsat en vigtig indikator for friskhed.

Supplerende oplysninger

En fordel er, at vi fokuserer på mærkning for at informere forbrugerne bedst muligt om fordelene for deres tegnebog og for miljøet. Vores slagord sammenfatter perfekt vores idé: »Køb fornuftigt, og spis billigere«. For at udbrede kendskabet til og fremme denne nye informationskilde over for forbrugerne foreslår vi, at der iværksættes en stor kommunikationskampagne for at forklare formålet med dette nye værktøj.

ANBEFALING 23**Indførelse af standardpraksis i detailledet, når produkter markedsføres til forbrugerne tæt på udløbsdatoen**

Vi anbefaler, at køb af produkter, der ligger tæt på deres udløbsdato, revurderes ved at anmode virksomhederne om at anvende en strategi for forvaltning og værdiansættelse af disse produkter for forbrugerne. Det drejer sig således om at forbedre husholdningernes opfattelse af disse produkter, så de ikke kun er beregnet til en del af befolkningen. Denne strategi er opdelt i flere dele:

- en del med gennemførelse af lovgivning på europæisk plan ved at oprette et afsnit til disse produkter, så de bliver let tilgængelige og identificerbare, når de kommer ind i butikken, for at fremme bedre forbrugsmønstre for alle brugere, uanset indtægt
- udvikling af en kommunikationspolitik, der fremhæver »sund fornuft« og produkternes tiltrækningskraft samt en ansvarlig indkøbstilgang (aspekter vedrørende reklame for overforbrug bør ikke være i forreste kommunikationslinje)
- opfordring til detailhandlerne om at tilpasse deres politik om at anbringe nye produkter tæt på deres udløbsdato på hylderne i spidsbelastningsperioder (tilpasset forbrugernes praksis i forskellige europæiske lande).

Baggrund/begrundelse

Vi anbefaler dette, fordi det styrker en eksisterende politik i mange butikker og standardiserer »gode praksisser« på europæisk plan. Gruppen er særlig opmærksom på den gavnlige virkning af generaliseringen af disse foranstaltninger, hvilket vil ændre opfattelsen af billige produkter (ikke kun til rådighed for husholdningerne, men for hele befolkningen).

Supplerende oplysninger

Denne anbefaling er en måde, hvorpå virksomhedernes engagement i bæredygtig praksis kan fremmes. Det kan faktisk styrke forbrugernes loyalitet. Der er dog visse udfordringer i forbindelse med gennemførelsen af denne anbefaling i praksis:

- I husholdningerne: at være mere fleksibel og tilpasse den ugentlige menu til de tilgængelige produkter
- Hos fagfolk: at uddanne personalet og indføre denne nye politik i praksis
- Blandt den almindelige befolkning: at overvinde misforståelser og ændre opfattelsen hos modtagerne af disse produkter — ganske givet med lave priser, men først og fremmest for at få afsat usolgte varer.

SÅDAN KONTAKTER DU EU

Personligt fremmøde

Der findes flere hundrede Europe Direct-centre i hele EU. Find adressen på dit nærmeste center online (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_da).

Kontakt via telefon eller skriftligt

Europe Direct er en tjeneste, der besvarer spørgsmål om EU. Kontakt Europe Direct:

- på gratisnummer: 00 800 6 7 8 9 10 11 (visse operatører tager betaling for disse opkald)
- på følgende nummer: +32 22999696
- skriftligt: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_da.

SÅDAN FINDER DU OPLYSNINGER OM EU

Online

Oplysninger om EU er tilgængelige på alle EU's officielle sprog på Europawebstedet (https://european-union.europa.eu/index_da).

EU-publikationer

Du kan finde eller bestille EU-publikationer på op.europa.eu/da/web/general-publications/publications. Du kan bestille flere eksemplarer af de gratis publikationer ved at kontakte Europe Direct eller dit lokale kontaktcenter (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_da).

EU-ret og relaterede dokumenter

Du kan nemt få adgang til EU's juridiske oplysninger (herunder al EU-ret siden 1951) på alle officielle EU-sprog i EUR-Lex-databasen (eur-lex.europa.eu).

Åbne data fra EU

Portalen data.europa.eu giver adgang til åbne datasæt fra EU's institutioner, organer og agenturer. Dataene kan downloades og genanvendes gratis til både kommercielle og ikkekommercielle formål. Portalen giver også adgang til en stor mængde datasæt fra de europæiske lande.

